İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:18 Sayı:35 Bahar 2019/1 s.607-639

EKONOMİ

KOBİLERİN DEVLET TARAFINDAN DESTEKLEME POLİTİKALARI: ÇİN ÖRNEĞİNDE TÜRKİYE ANALİZİ

Geliş Tarihi:31.01.2019 Kabul Tarihi:08.03.2019

Bahattin Gökhan TOPAL
ORCHID ID: 0000-0002-0022-1976
Sabri ÖZ
ORCHID ID: 0000-0002-6280-726X
Mustafa Fethi AĞALAR[1]
ORCHID ID: 0000-0002-6862-0148

ÖZ
Küçük ve orta boy ölçekli işletmelerin bir ülkenin ekonomisinde "orta direk" tabiri ile ifade edildiği bilinmektedir. Orta direğin güçlenmesi ekonomik olarak refah düzeyinde bir çalışma koşuluna sahip olması ülke genelinde sosyal ve refah düzeyinin arttırıldığının bir göstergesidir. Bu çalışmada, orta direk olarak ele alınan KOBİ'lerin devlet politikalarınca hangi araçlarla nasıl desteklendiği, destekleme politikalarının verimliliği ve etkinliği üzerinde durulacak, Çin ekonomisindeki gelişmeyi ve tarihsel ekonomik dönüşümü inceleyerek Türkiye üzerine bir analiz gerçekleştirilmektedir. Çalışmada literatür taraması yapılmakta, özellikle birincil veriler kullanılarak verimlilik ve etkinlik analizine değinilmekte, Çin için literatür taramasına yer verilmektedir. Çalışma planında, genel anlamda devlet tarafından destekleme biçimleri ve politikaları ele alınırken, ikinci bölümde Türkiye özelinde desteklere değinilmekte, üçüncü bölümde Çin'deki yapılanmalar ve tarihsel gelişimi hakkında incelemeler yapılmakta ve son bölümde de karşılaştırmalı bir analize yer verilmektedir. Çalışmanın sonunda, Türkiye'de KOBİ'lerin desteklerine yönelik bir eksen değişiminin olması gerektiği ortaya konulmuştur.
Anahtar Kelimeler: KOBİ Destekleri, Çin Ekonomisi, Türkiye Ekonomisi, KOSGEB Destekleri

ECONOMY

SME SUPPORT POLICIES OF THE GOVERNMENT: ANALYSIS TURKEY VERSUS CHINA

ABSTRACT
It is known that small and medium sized enterprises (SME's) are expressed as a center pillar in the economy of a country. The strengthening of the center pillar and the fact that the economy has a welfare-level working condition is an indicator of increasing the level of social and welfare in the country. In this study, how it is supported by which of the state of SMEs taken as center pillar policies tools, support policies will focus on efficiency and effectiveness, by examining the development and historical economic transformation in the Chinese economy has performed an analysis on Turkey. In this study, literature review is done and especially productivity and efficiency analysis are discussed by using primary data, and literature review for China is included. In the work plan, in general terms when discussing support forms and policies by the state, it is mentioned supports in particular the second chapter in Turkey, restructuring in China in the third section and views about the historical development carried out and in the last chapter provides a comparative analysis. At the end of the study, the absence of an axis exchange for support of SMEs in Turkey are set forth as necessary.
Keywords: SME Support, Chinese Economy, Economy of Turkey, KOSGEB Support

[1] Bahattin Gökhan Topal, EGETÜRK Danışmanlık Eğitim Ltd.Şti., İstanbul Ticaret Üniversitesi Ticaret Uygulama Araştırma Mrk. ArGe Bilim Kr./ Dr. Sabri Öz, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sanayi Politikaları ve Teknoloji Yönetimi Ana Bilim Dalı, soz@ticaret.edu.tr / Mustafa Fethi Ağalar, Sanayi Politikaları ve Teknoloji Yönetimi Ana Bilim Dalı

1. GİRİŞ

Bu makalede temel amaçlar doğrultusunda öncelikli olarak birincil kaynaklar kullanılmaya çalışılmış, literatür çalışması yapılmış ve bu alanda yürütülen benzer makale, tez ve raporlara yönelik inceleme yapılmıştır. Kaynak taraması yapılırken Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası ve daha önce konuyla alakalı yapılan yerli ve yabancı bilimsel raporlar, makaleler, tezler ve diğer verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Makalede Türkiye, Avrupa Birliği ve Çin özelinde KOBİ'lere yönelik yürütülen çalışmalar ve desteklere yönelik bir araştırma yöntemi izlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 5.nci maddesi devletin temel amaç ve görevlerini belirlemiştir. Bu tanım içeriğinde de yer aldığı üzere devlet kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamalıdır. Ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak ve insanların maddi ve manevi varlığının gelişimini sağlamak için gerekli şartları hazırlamalıdır. (Anayasa, 1982) Devletin en temel görevlerinden birisi de vatandaşlarının ekonomik refah seviyesinin artırılmasını yönelik çalışmalar yapmaktır. Toplumların ekonomik gelişimin sağlanması, bu gelişim seviyesinin iş gücüne olumlu bir şekilde yansıması, vatandaşlarının kişisel gelir düzeyinin artmasını sağlamak için bir dizi tedbirler alır ve destekler sağlanır. Bu konuda Türkiye KOSGEB aracılığı ile KOBİ'lerin ve özellikle girişimcilerin ekonomik gelişimini sağlamak adına önemli adımlar atmaktadır. KOBİ tanımı 24 Haziran 2018 tarihli Resmi Gazete'de 2018/11828 Karar ile yayımlanarak yürürlüğe giren, "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" ile yeniden tanımlanmıştır. Bu tanıma göre, KOBİ'ler aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır: (TOBB, 2018)

Tablo 1. Türkiye'de KOBİ Kriterleri

Kriter	Mikro Ölçekli KOBİ	Küçük Ölçekli KOBİ	Orta Ölçekli KOBİ
Çalışan Personel Sayısı	‹ 10	‹ 50	‹ 250
Yıllık Net Satış Hâsılatı	≤ 3 Milyon TL	≤ 25 Milyon TL	≤ 125 Milyon TL
Yıllık Mali Bilanço Toplamı	≤ 3 Milyon TL	≤ 25 Milyon TL	≤ 125 Milyon TL

Türkiye'de KOBİ'lerin desteklenmesi ile ilgili olarak nitelikli bir destek politikası izleyen kuruluş KOSGEB'dir. 12 Nisan 1990 Tarih ve 3624 Sayılı Kanun ile kurulmuş olan KOSGEB'in Amacı; ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında küçük ve orta ölçekli işletmelerinin payını ve etkinliği artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmek olarak belirlenmiştir. (KOSGEB, 1990)

KOSGEB tarafından KOBİ'lere ve Girişimcilere 5 ana başlık altında birleşen 16 alt başlıkta destek sağlanmaktadır. Bu destekler; Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi sonrasında bireylerin iş kurma süreçlerinde sağlanan Girişimcilik Destek Programı. Mevcut işletmelerin gelişimi sağlamak amacıyla AR-GE ve İnovasyon Destek Programı, Endüstriyel Uygulama Destek Programı, KOBİ Tekno Yatırım Destek Programı, Stratejik Ürün Destek Programı. İşletme Geliştirme, Büyüme ve Uluslararasılaşma konusunda gelişmesini sağlamak amacıyla; İşletme Geliştirme Destek Programı, KOBİGEL KOBİ Gelişim Destek Programı, Genel Destek Programı, İş Birliği Güç Birliği Destek Programı, KOBİ Proje Destek Programı, Uluslarası Kuluçka Merkezi ve Hızlandırıcı Destek Programı, Tekno Pazar Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı, Tematik Proje Destek Programı. KOBİ Finansman Destek başlığı altında; Kredi Faiz Desteği, Gelişen İşletmeler Pazarı KOBİ Destek Programı ve KOSGEB Laboratuvar Hizmetleri alanında destekler sağlanmaktadır. KOSGEB tarafından Mikro, Küçük ve Orta Ölçekli KOBİ'ler desteklenebilir nitelikte olup, destek şartlarına uygun olan tüm KOBİ'ler müracaat süreçlerini takip ederek destek alabilmektedirler. Türkiye'de KOSGEB haricinde farklı kurum ve kuruluşların da KOBİ'leri desteklediği fonlar ve başlıklar bulunmaktadır. Bu kuruluşlara ilişkin bilgiler çalışmanın ilerleyen bölümlerinde aktarılmıştır.

KOBİ'lerin Avrupa Birliği ve Çin düzeyinde de desteklenmesi, bu desteklerin alt başlıkları ilerleyen başlıklar altında aktarılmıştır. Temel olarak sağlanan destekler KOBİ'lerin finansmana erişimlerini sağlamak veya kolaylaştırmak üzerine yoğunlaşmaktadır. Ayrıca son yıllarda Endüstri 4.0 ve İnovasyon (Yenilikçilik) kavramının artarak önem kazanması, KOBİ'lere sağlanan desteklerin mali katkı dışında teknik destekleri içermesini de zorunlu kılmıştır. Birçok devlet mali destek dışında KOBİ'lerinin dış pazarlara açılımını sağlamak, döviz girdisi sağlamak ve ekonomik refah seviyesini artırmak için teknik destek imkanları sunmakta, özellikle iş ağlarının kurulmasını sağlayacak adımlar atmaktadır. Avrupa Birliği bu kapsamda adım atarak Avrupa İşletmeler Ağı Ofisleri ile dünyanın birçok noktasında temas noktası kurmuştur. Avrupa İşletmeler Ağı yapılanması 60'dan fazla ülkede aktif olup 3.000'den fazla uzmanın bir araya geldiği bir iş ağı oluşturarak bu aşamada ciddi bir kazanım elde etmiştir. (European Commission, 2018)

Avrupa Ekonomik Topluluğu kuruluş antlaşmasının 2. maddesinde, kurulan bu birliğin üye devletlerin oluşturduğu topluluğun bütününde ekonomik faaliyetlerin uyumlu bir şekilde geliştirilmesini, sürekli ve dengeli bir büyümeyi, istikrarı ve yaşam standardının yükselmesini hedeflemektedir. (European Union 2002) Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) AB'deki tüm işletmelerin %99'unu temsil etmektedir. Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler), AB önerisi 2003/361'de tanımlanmıştır. Bir işletmenin bir KOBİ olup olmadığını belirleyen ana faktörler şunlardır:

Tablo 2. AB'de KOBİ Kriterleri

Şirket Kategorisi	Personel Sayısı	Ciro veya Bilanço Toplamı	
Orta Boy	< 250 Kişi	≤ € 50 m	≤ € 43 m
Küçük	< 50 Kişi	≤ € 10 m	≤ € 10 m
Mikro	< 10 Kişi	≤ € 2 m	≤ € 2 m

Avrupa Komisyonu, KOBİ'leri teşvik etmeyi, en iyi uygulamaları paylaşmayı ve girişimciler arasında fikir alışverişinde bulunmayı amaçlayan bir dizi kampanya ve proje yürütmektedir. Birlikte farklı programlar altında KOBİ'lerin gelişimi sağlamak için destekler sunmaktadır. Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) Avrupa ekonomisinin ana omurgasıdır. AB'deki tüm işletmelerin %99'unu temsil etmeleri bunun en büyük göstergesi olmaktadır. Son beş yılda, yeni kurulan işletmelerin yaklaşık %85'ini oluşturdular. AB'de toplam özel sektör istihdamının üçte ikisini KOBİ'ler sağlamaktadır. Avrupa Komisyonu AB'de ekonomik büyüme, yenilik, iş yaratma ve sosyal entegrasyonun sağlanması için anahtar olarak KOBİ'ler ve girişimciliği dikkate almaktadır. (European Comission 2018) İşletme dostu bir ortam sağlayarak girişimcileri teşvik eder. Girişimcilik Eylem Planı aracılığıyla girişimciliği teşvik eğitim programları ile destekler ve kalkınma sürecini sağlamak adına girişimciler için destek mekanizmalarını yürütür. KOBİ'lerin yeni pazarlara ve uluslararasılaşma konusunda erişim imkanlarını artırır. Dünyanın her yerinde finansmana erişim tüm işletmeler için en önemli konu olmaktadır. Avrupa Birliği finansmana erişim imkanlarının kolaylaştırılmasına yönelik adımlar atar. KOBİ'lerin rekabet gücünü artırmak ve yenilikçi yaklaşımları desteklemek üzere AB politikalarını yönlendirir. Avrupa İş Portalı, Avrupa İşletmeler Ağı, KOBİ Uluslararasılaşma Destekleri ve Finansmana Erişim Portalı gibi başlıklar ile KOBİ'ler için destek ve bilgi ağları oluşturur. Dünya üzerinde çok konuşulan start-ups ve scale-ups kavramlarının nitelikli bir gelişim sağlaması için yasal zemin hazırlar.

2. 21. Yüzyılda KOBİ'lerin Devlet Tarafından Desteklenmesi

2.1. KOBİ'lerin Desteklenmesi

Gelişmiş tüm ekonomik modellerde KOBİ'lere yönelik finansal ve teknik destekler sağlanmaktadır. Bu destekler işletmelerin ticari gelişimlerine olumlu etkiler oluşturmakta, hükümetler için önemli bir sosyoekonomik sorun olan istihdam ve vergi alanında etki alanı oluşturmaktadır. Bu etki desteklerin niteliği ve kullanımı ile olumlu veya olumsuz olabildiği gibi, desteklerin ana hedefi KOBİ'lerin gelişimine katkı sunarak ülkenin genel ekonomik ve sosyal durumuna katkı sağlamasını beklemek yönündedir.

Türkiye'de KOBİ'ler farklı başlıklar altında desteklenmektedir. Bu desteklerde KOSGEB başta olmak üzere, Kalkınma Ajansları, Tarım Bakanlığı, Teşvik

Uygulamaları ve Kamu Bankalarının sağlamış olduğu finans destekleri ilk sıralarda yer almaktadır. 2019-2021 Yeni Ekonomik Programı çerçevesinde Türkiye ekonomisinin gelişmesi ve daha verimli hale getirilmesi hedeflenmiştir. (Hazine ve Maliye Bakanlığı 2018) Bu amaçla Kamu Maliyesi Dönüşüm ve Değişim Ofisi kurularak mevcut ekonomik durumun geliştirilmesine yönelik bir dizi reformların yapılması hedeflenmiştir. Bu tedbirler içerisinde mevcut bankaların mali yapılarını ve aktif kalitelerinin tespitinin yapılarak mali bünye değerlendirmesinin yapılması, ihtiyaç halinde sektörün desteklenmesi için eylem planları oluşturulması piyasalar için olumlu bir adım olarak ön görülmektedir. Türkiye Kalkınma Bankası gibi önemli bir finans kurumunun görev alanının genişletilmesi ile doğrudan yatırıma yönelik kredilerin kullanımında yeni bir rol üstlenmesi özellikle istihdam ve ihracata yönelik yatırımlar için önemli bir finans kaynağı teşkil edebilir. Katma değeri yüksek, cari açığı azaltmaya yönelik iş planlarının bu programda yer alması mevcut KOBİ desteklerinin revize edilerek daha geniş kullandırılmasını sağlayabilir. Özellikle döviz girdisi sağlayacak adımlar, yüksek teknoloji projelerinin desteklenmesi, biyoteknolojik üretimin teşviki, ilaç sanayine yönelik desteklerin artırılması, petrokimya endüstri bölgelerinin kurulması gibi adımlar cari açık konusuna etki edecektir. Özetle yürütülecek olan yeni ekonomi modeli ile mevcut işletmeler üzerindeki vergi yükü, finansman ihtiyaçları ve ihracata yönelik yürütülecek politikaların KOBİ'lere olumlu yansıması beklenmektedir.

Avrupa Komisyonu, topluluk bölgesi içinde kalan ve üyelik sürecindeki ülkelere yönelik yürütmüş olduğu modern, temiz ve adil bir ekonomi için Avrupa Birliği endüstrisine yatırım yapmak üzere politikalar geliştirmektedir. Bu girişimlerin birçoğu endüstriyel rekabet gücünü artırmaya ve vatandaşları güçlendirmeyi, bölgeleri ekonomik düzeyde canlandırmayı ve geleceğe yönelik akıllı, yenilikçi endüstrisi için en iyi teknolojilere sahip olmayı hedeflemektedir. Yenilik, verimlilik ve ihracat Avrupa Birliği tarafından bu gelişimin anahtarı olarak görülmektedir. Bu hedeften yola çıkarak dijital ve yeni teknolojiler kullanılarak yeni iş modellerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Daha az enerji, üretimde israfın azaltılması, kirliliğin önlenmesi ve doğru becerilerle donatılmış iş gücü ile teknolojik yatırım hedeflenmektedir. Bu sebeple Eylül 2017'de bu stratejilerin yer aldığı bir endüstri politikası hazırlanmıştır. (European Comission 2017) Özetle bu politika endüstriyel rekabet gücüne yönelik stratejik yaklaşımı, AB vatandaşlarını güçlendirmeye, bölgeleri canlandırmaya ve geleceğin akıllı, temiz ve yenilikçi endüstrisi için en iyi teknolojilere sahip olmaya yönelik tanımlanmıştır.

Dünya Bankası tarafından yayınlanan verilere göre Çin 2017 yılında 12,3 Trilyon USD ile ABD'den sonra dünyanın ikinci büyük ekonomisi olarak listede yer almıştır. (The World Bank 2018) Çin'de büyüme 2017 yılında % 6,9 ulaşmış ve 2018 yılında benzer bir oranı hedeflemiştir. Dünya Bankası analizlerine göre küresel büyümenin 2018'de yüzde 3.1 oranında sabit kalması öngörülürken Çin'in 2018 yılı itibariyle % 6,5 oranında büyüme yönünde eğilim göstermesi tahmin edilmektedir. 2018 yılı Çin için önemli bir yıl oldu zira 2001 yılından bu yana ilk defa cari açık verdi. Çin ekonomisinde yaşanan bu gelişmeler uzun vadeli olarak incelenebilecek bir konu

olmakla birlikte son yıllardaki seviyeye ulaşması ciddi bir ekonomik politikanın sonucudur.

1978 yılında Deng Xiaoping'in Çin Komünist Partisinin denetim mekanizmasını yönetmesiyle birlikte Çin Ekonomik Devrimi başlamıştır. Çin Halk Cumhuriyeti'nde reform sonrasında hükümetin attığı adımlar ile sanayi, tarım, eğitim, teknoloji ve hizmet sektörlerinde yatırımlar artmış, bu başlıklar altında girişimciler teşvik edilerek mevcut iş gücünün daha verimli bir şekilde ekonomiye etkisi sağlanmıştır. 2010 yılında Çin ekonomik büyüme anlamında ciddi bir ivme kazanmış, Almanya ve Japonya'yı geçerek ABD'den sonra dünyanın ikinci büyük ekonomisi olmuştur. Hükümet tarafından ekonomik destek paketleri uygulanmış, KOBİ'lere devlet bankaları başta olmak üzere kredi kullanımında destek verilmiş, kamu harcamaları ve yerel fonlar ile büyümeye katkı sağlanmış ve Çin ekonomisi Devlet İstatistik Kurumunca yayınlanan verilere göre 2009 yılında %30,5 oranında bir artış sağlamıştır. Özetle Çin'deki ekonomik büyümede devletin uygulamış olduğu destekleme politikalarının etkisi söz konusudur. (Rejiafu,2011)

2.2. Desteklerin Niteliksel Durumu

KOBİ'lere sağlanan destekler Avrupa Birliği, Türkiye ve Çin düzeyinde incelendiği zaman temelde benzer yöntemlerin izlendiği görülecektir. KOBİ tanımı içerisine giren işletmelerin oranı %90'ın üzerinde seyretmekte olup, bu işletmelere yönelik verilen destekler; teknik bilgi destekleri, finansmana erişim ve geri ödemesiz destek sistemleri olarak görülmektedir. Teknik bilgi destekleri ile KOBİ'lerin yürütmüş oldukları faaliyet alanına yönelik eğitim, bilgilendirme, yeni teknolojilere yönelik seminerler, üniversiteler ile sanayi kurumlarının iş birliği yürütmesine yönelik düzenlemeler dikkat çekmektedir. KOBİ'lerin ihtiyaç duyduğu finansman kaynakları için büyük ölçüde kamu kaynaklı krediler sağlanmakla birlikte özel finans kurumlarının da sanayi kesiminin güçlenmesi için kredi imkanları sağladığı görülmektedir. Özellikle mikro ve küçük KOBİ işletmelerinin desteklenmesine yönelik geri ödemesiz destek imkanları ile ekonominin önemli bir kesiminin iş gücüne katılımını artırmayı hedeflendiği görülecektir.

Bu programlar kapsamında Türkiye'nin de yer aldığı COSME Programı en iyi örnek olarak gösterilebilir. COSME (Competitiveness of Enterprises and SMEs-COSME) İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği Programı olarak Avrupa Birliği tarafından kurgulanmış bir destek programıdır. Bu program ile 2014-2020 yılları arasında 2.3 Milyar Avroluk bir bütçe Avrupa Birliği tarafından onaylanmıştır. Program ile Avrupa Birliği bölgesinde yer alan işletmelerinin rekabet edebilirliğinin ve sürdürülebilirliğinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir. (EU Cosme Programı) Ayrıca Girişimcilik Kültürünün teşvik edilmesi ile KOBİ'lerin kurulması, geliştirilmesi ve büyümesi desteklenmektedir. Bu amaçlara erişim için dört ana hedef belirlenmiştir;

- KOBİ'lerin finansmana erişiminin sağlanması (öz sermaye, borç finansmanıyla),

- Avrupa Birliği ve küresel düzeyde ekonomik pazarlara erişimin geliştirilmesi,
- Avrupa Birliği işletmelerinin, KOBİ'lerin rekabet edebilirliğinin ve sürdürülebilirliğinin iyileştirilmesi
- Avrupa Birliğinde girişimcilik kültürünün teşvik edilmesi.

Bu hedefler Türkiye'nin de yer aldığı bir çerçevede hazırlanmış olup Türkiye'de KOSGEB aracılığıyla çalışmalar yürütülmektedir. (KOSGEB Cosme 2018) COSME Programına Türkiye'nin katılımı Avrupa Birliği ile 16.10.2014 tarihinde Brüksel'de imzalanmış olan anlaşma ve 18.12.2014 tarihli ve 29209 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir ve uygulanmaktadır. COSME ile Türkiye'de belirlenmiş hedefler kapsamında KOBİ'leri teknik ve finansal anlamda destekleyen bir kurum olarak KOSGEB'in kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi, COSME'nin potansiyel faydalanıcılara ve hedef gruplara tanıtılması amaçlanmıştır. Destek uygulamaları niteliksel olarak incelendiğinde ülkelerin deneyimleri, sektörel anlamda öncelik kriterleri, destek kapasiteleri ve uygulanan destek araçları benzer gibi görünse bile farklılıklar gösterebilmektedir. KOBİ'lere sağlanan bu desteklerin etkin olabilmesi o ülkelerin gelişmişlik seviyesini, ekonomik durumu, finansal sisteminin yeterliliğini, işletmelerin ve KOBİ'lerin özellikleri ile yürütülen politikaları göz önüne alınarak değerlendirilmelidir. Bu çalışma içerisinde de yer aldığı üzere ekonomik gelişmişlik seviyesi yüksek olan ülkelerde girişimcilerin, özellikle yenilikçi ve hızlı büyüme potansiyeline sahip KOBİ'lerin finansmanına büyük önem verildiği görülecektir.

3. Çin'de KOBİ'ler

3.1. Çin Ekonomisine Genel Bir Bakış

Farklı kaynaklara göre Çin 4000 yıllık tarihiyle dünya geçmişinde, askeri, siyasi ve ekonomik olarak önemli bir konumu olan eski bir medeniyettir. Tarihsel ekonomi alanında çalışma yapan bilim insanları, Çin ve Hindistan'ın miladi takvim Çin başlangıcından itibaren, dünya ekonomisinde birinci ve ikinci sırayı paylaştıklarını aktarmaktadırlar. Çin 1800'lü yılların ilk çeyreğinde dünya ekonomisinde %35'lik bir büyüklükte yer alırken, Batı Avrupa %20'lik bir düzeyde yer almaktaydı. Çin sadece ekonomik büyüklüğü ile değil, gerçekleştirmiş olduğu teknolojik yenilikler ile önemli bir konumda olmuştur. Demirden yapılan tarım aletlerinin kullanımı Avrupa'da 12. Yüzyıl içerisinde kullanılmaya başlanmışken, Çin M.Ö. 5. Yüzyılda demirden yapılmış tarım aletlerini kullanıyordu. Sadece makineleşme ile kalmayıp tarımsal faaliyet yapanların bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla yayınlar ulaştırıyordu. (Oktay, 2017: 38) Tarihi kayıtlara göre M.Ö. 118 yılında deri para kullanmaya başlayan Çin bu alanda da öncü olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk kâğıt para ise Çin'de M.S. 806 yılında kullanılmaya başlanmıştır. Kâğıt para kullanımı Avrupa'da 17. Yüzyılda kullanılmaya başlanırken, ABD'de ise 1690'lı yıllarda kullanıma girmiştir. (TCMB 2018)

Bu örnek üzerinden değerlendirilecek olursa Çin dünya tarihinde her zaman politik, ekonomik ve askeri anlamda önemli bir yer tutmuştur. Çin konusunda literatür taraması yapıldığında kaynaklarda Çin tarihinin üç farklı dönemde ele alındığı

görülmektedir. Araştırmacılar 1840-1919 yılları arasında yaşanan süreci Modern Çağ, 1919-1949 yıllarını Mao ile anılan Yeni Demokratik Devrim yılları olarak ve en nihayetinde 1949'dan bu yana süregelen Çin Halk Cumhuriyeti dönemi ise Çin'in son dönemi olarak karşımıza çıkmaktadır. (Biçer, 2015:24) Son yıllarda tüm dünya ekonomisini yakından ilgilendiren hamleleri ile Çin dünyanın 2.nci büyük ekonomisi unvanını alarak bu süreci devam ettiriyor.

Çin ekonomisi son yıllarda yakaladığı büyüme trendini sürdürüyor. 2017 yılında %6,7 büyürken 2018 yılının ilk yarısında beklentilerin üzerine çıkarak %6,8 büyüme gösterdi. Çin'in GSYİH büyümesinin 2018 yılında yüzde 6,5 olması tahmin edilen süreçte, 2019 ile 2020'de %6,3 ve %6,2'ye çıkacağı tahmin edilmektedir. Gelinen noktada Çin bu büyümeyi daha geniş alanlara yaymayı, sadece kendi sınırları içerisinde kalan bir ekonomik model olarak dünya sahnesinde adlandırılmayı istememektedir. Son 40 yıllık süreçte Çin ekonomik, politik ve sosyal alanlarda büyük kazanımlar elde etti. Bu kazanımlar ilerleyen bölümlerde de ifade edileceği üzere olumlu ve olumsuz yönde kendisini hissettirdi. 1978 ile 2014 yılları arasında kişi başına düşen milli gelir 16 kat artış sağlarken, 850 Milyondan fazla insan yoksulluk sınırından çıktı ve şu anda Çin'de nüfusun yarısından fazlası kentlerde yaşıyor. Bu verilerle birlikte dünyanın ikinci büyük ekonomisi unvanını alan Çin özellikle çevresel sorunlar ile yüzleşmiş durumda. Şu anda Çin'in 74 şehrinden 11'inin hava kalitesi yaşanabilir ulusal standartları taşıyor, büyük nehirlerin %30'u, tarım arazilerinin %20'si, sanayi arazilerinin %35'i ve maden alanlarını %33'ü kirlenmiş ve müdahale edilmeyi bekler duruma ulaşmıştır. (WorldBank 2018)

2018'in ilk yarısında Çin ekonomisine genel olarak baktığımız zaman gerileme görülmüyor. Bu verileri GSYİH, Sektörlere göre GSYİH büyümesi (birincil, ikincil ve üçüncül sanayi alanlarına göre), hane geliri ve harcamalarındaki büyüme ve temel makro ekonomik göstergelere bakarak yorumlamaya çalışalım. Çin Ulusal İstatistik Bürosu tarafından sağlanan veriler, Dünya Bankası ve OECD gibi kurumların yayınlamış olduğu raporlara yakın bir görünüm seyretmektedir.

Şekil 1. Çin'in 3 Aylık GSYHİ Büyüme Oranları

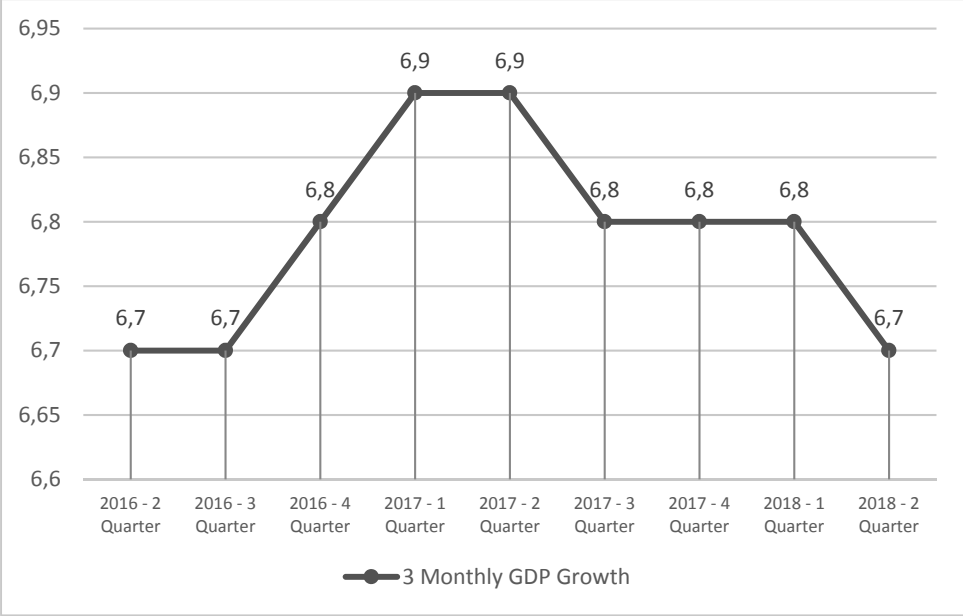

Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu, Çin Halk Bankası- Not: Büyüme oranları enflasyona göre ayarlanmıştır. (NBS 2018)

İlgili grafiğe bakıldığı zaman Çin'in 2016 yılı dikkate alınarak GSYHİ büyüme oranı %6,7 oranının altına düşmemiştir. Sektörlere göre GSYİH büyümesinde ilk sırayı üçüncül sanayi alanı olarak hizmetler sektörü %7,6 oranında artış sergilemiştir, ikinci sırada madencilik, imalat, inşaat, elektrik, termal, yakıt ve su alanını temsil eden İkincil Sanayi sektörü %6,1 büyüme ile alırken, son sırada tarım, ormancılık, hayvancılık ve balıkçılık ile Birincil Sanayi sektörü yer almakta olup %3,2 büyüme sergilemiştir. Hane geliri ve harcamalarındaki büyüme oranlarında; Kişi başına gelir oranı kentlerde %7,9 artarken, Kırsalda bu oran %8,8 olmuştur. Kişi başına harcamalardaki artış ise kentlerde %6,8 olurken kırsalda ise %12,2 oranında bir artış sergilemiştir.

Şekil 2. Çin'de Sektörlere Göre 2018 Yılı GSYHİ Büyüme Oranları

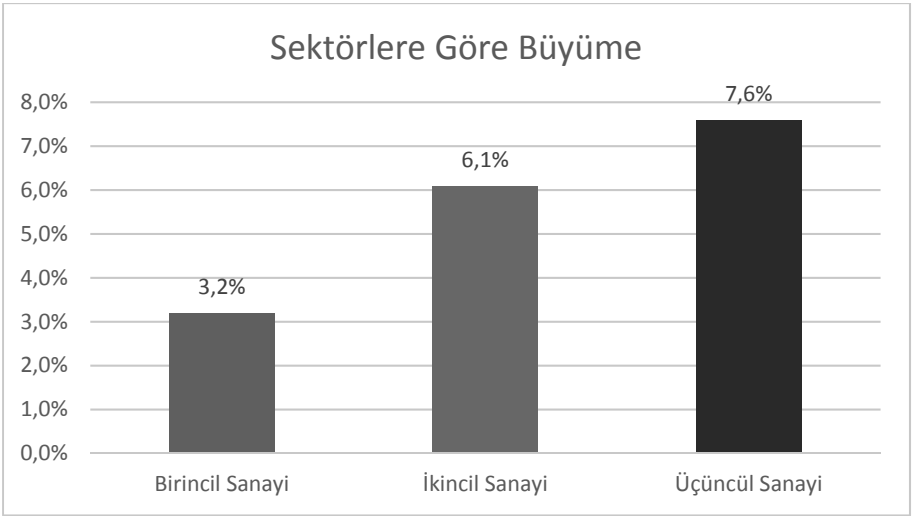

Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu, Çin Halk Bankası - Not: Büyüme oranları enflasyona göre ayarlanmıştır.(NBS 2018)

Temel makroekonomik göstergeler ve tüketimdeki niteliksel gelişime bakıldığında dikkat çeken unsurların başında online perakende satış oranının artışı gelmektedir. En önemli büyüme %30,1 ile online satış işlemlerinde sağlanmıştır. Bu verinin geçerliliğini anlamak için Çin'de uygulanan "Singles Day" satışlarına bakmak doğru olabilir. Çin'de "Singles Day" olarak kutlanan 11 Kasım gününde 2017 yılında 25,3 Milyar Dolar satış yapılırken, 2018 yılında bu rakam 30,8 Milyar Dolar rakamına ulaştı. (Forbes 2017) Göstergelerde ikinci sırayı %14,2 büyüme ile kozmetik ürün satışı alırken, üçüncü sırada %13,1 büyüme oranı ile yüksek teknoloji imalat yatırımı almaktadır.

2018 yılı Mayıs ayı verilerini açıklayan Çin Ulusal İstatistik Bürosu Stratejik Gelişmekte Olan Hizmet Şirketlerinin faaliyet gelirinin %18,1 oranında arttığını belirtirken bu en büyük artış olarak gözlemlendi. İkinci sırayı Bilim ve Teknoloji Hizmet Şirketleri alırken büyüme oranı %17,5 seviyesinde oldu. Üçüncü sırayı %16,5 büyüme ile sanayi işletmeleri aldı. Çin'in kişi başına düşen harcanabilir geliri aynı dönemler için Kırsal kesimde 7,142 Yuan olurken, Kentsel kesimde bu tutar 19,770 Yuan seviyesine yükseldi.

Çin'in son dönemde birçok ülkeyi kapsayacak şekilde yürütmüş olduğu, Çin Devlet Başkanı Şi Jinping tarafından 2013 yılında ilan edilen "Kuşak ve Yol Girişimi" ile büyüme hedeflerini kazan kazan anlayışı sürdürmesi ön görülüyor.

3.1.1. Modern Çağ (1840-1919)

Modern Çağın başlangıcı olan 1840 yılı Afyon Savaşları olarak bilinen dönemi ifade etmektedir. Çinlilerin Afyon ticaretine getirmiş oldukları yasak ile birlikte Avrupa'nın sömürgeci devletleri bölgeye bakış açısını değiştirmiştir. 19 yüzyılda İngiltere tarafından Çin'e ciddi miktarlarda Afyon götürülmekte, Çin'in gümüş ve diğer madeni değerleri ülke dışına çıkmaktadır. Bu durum Çin ekonomisine ciddi zararlar vermekte ve oluşan ekonomik sorunlar toplumsal yapıyı etkilemekteydi. 1840 yılında İngiltere getirilen Afyon yasağı sonrasında Çin'e saldırmış ve yaşanan savaş Çin'in yenilgisi ile sonuçlanmıştır. Çin ile İngiltere arasındaki Birinci Afyon Savaşı sonucunda 1842'de Nanking Antlaşması imzalanmış, takip eden süreçte 1843'te ek olarak Bogue Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmalar ile Çin önemli miktarda tazminat ödeme, ticaret ve yerleşim amacıyla beş limanın İngilizlere bırakılması ve İngiliz vatandaşlarının işledikleri suçlarda İngiliz mahkemelerinde yargılanmaları ile karara bağlanan bir süreç başlamıştır. Böylelikle Çin yarı koloni, yarı feodal bir yönetim modeli ile tanışmıştır. Bu süreçte batılı devletlerin Çin üzerinde hakimiyeti artmış, Çin ile Fransa arasında Whampoa Antlaşması ve Çin ile ABD arasında Wanghia Antlaşmaları imzalanmıştır. Çin tarafından antlaşmaların yerine getirilmemesi ile birlikte 1856 ile 1860 yılları arasında Çin, Birleşik Krallık ve Fransa İmparatorluğu arasında İkinci Afyon (Arrow) savaşı yaşanmıştır. Bu savaşlardan da yenilgi ile ayrılan Çin ile İngiltere ve Fransa arasında Pekin Antlaşması imzalanması ile sonuçlanmıştır. (Kutay, 2004)

1894 ile 1895 yıllarında Japonya ve Çin'in Kore üzerindeki çıkarları nedeniyle oluşan savaş sonrasında Çin yenilgiye uğramış, Kore bağımsızlığını kazanmış, Formoz ve Piskador adaları Japonya'ya geçmiş, Çin tarafından Japonya'ya 110 milyon İngiliz lirası savaş tazminatı verilmiştir. Çinliler tarafından Birinci Afyon Savaşı ile başlayan İkinci Afyon Savaşı, Çin-Japon Savaşı sonuçları ile gelinen süreç olarak Çin'in Avrupa'nın ortak sömürgesi haline dönüştüğü bu dönemi "Onursuzluk Yüzyılı" olarak adlandırmıştır. (Schaller, 1990: 12-13)

3.1.2. Yeni Demokratik Devrim (1919-1949)

Çin halkı tarafından "Onursuzluk Yüzyılı" olarak adlandırılan, yenilgi ve yıkım süreci ardından sosyoekonomik açıdan zayıf bir ülke bırakmıştı. Batı dünyasında aynı dönemde kişi başına düşen milli gelir artarken Çin'de aynı oranda bir düşüş olduğu görülüyordu. Bu dönem birçok olumsuzluklar ile anılsa dahi Çin için faydalı unsurlar da taşımaktaydı. Örneğin Japonya işgal ettiği Mançurya bölgesinde, sanayi tesislerinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla madencilik işletmeleri, çimento üretim tesisleri, demir çelik fabrikaları ve elektrik üretim tesisleri kurmuştu. Savaş döneminde kıyı bölgelerinden çekilen Çin Ulusal Parti Yönetimi iç bölgelerde konuşlanmaya, özellikle savunma sanayi alanında tesisleşmeye gitmişti. Limanlardaki hareketlilik, sanayileşme adımları yabancıların elindeyken Çinli girişimciler bu süreçleri takip etmiş, mevcut yapılan işleri öğrenmeye yolunu benimsemişlerdir. Bu süreçte özellikle tekstil ve gıda alanında Çinli girişimciler pazar paylarını artırmayı başarmışlardır. Birinci Dünya savaşı ile birlikte savaşa giren

ülkelerin elindeki ticari alanlarda oluşan pazar boşluğu yine Çinli girişimciler ve yatırımcılar tarafından doldurulmuştur. (Oktay, 2017: 43)

1917 yılı Şubat ayında Çarlık Rejiminin devrilmesi ile Ekim ayına kadar Bolşevikler Rusya'da kontrolü ele aldılar. Bu devrimin etkileri Çin'de hissedilmeye başlanılmıştı ve 1919 yılında emperyalizm ve feodalizm karşıtlığı ile "4 Mayıs Hareketi" olarak bilinen sürece doğru ilerleyiş yaşanmıştı. Bu hareket Versailles Antlaşmasına tepki amacıyla ortaya çıkan öğrenci gruplarının protestoları ile Pekin'de başlamış, kısa sürede Çin genelinde olaylar yayılmaya başlamıştı. (Chen, 1970: 63-81) Olaylar 1921 yılında Çin Komünist Partisinin kurulmasında ve 1924'de Kuomintang'ın yeniden örgütlenmesi ile sonuçlandı. Bu olaylar Marksizim ve Leninizm'in daha geniş bir alanda etkin hale gelmesine, Çin halkının devrimci yapıyla bütünleşmesine, Çin Komünist Partisi'nin ideolojik kadrolarının oluşmasını sağlamıştır. 1921 yılında tüm ülkedeki komünist grupların temsilcisi olan Mao Zedong, Chen Tanqui, Wang Jinmei, Dong Biwu, Li Da, He Shuheng ve Deng Enming tarafından Şanghay'da 1. Ulusal Kongre sonrasında Çin Komünist Partisi kurulmuştur. Çin devrimi 1921 yılında yeni bir görünüm kazanmış, Çin Komünist Partisi liderliğinde 28 yıl sürecek bir mücadele sürecini yaşamıştır. Çin Komünist Partisi 28 yıllık dönem içerisinde 1924-1927 Kuzey Mahalli Diktatörler ile savaş, 1927-1937 Çiftçi Devrimi Savaşı, 1937-1945 Japonya'ya yönelik Direniş Savaşı ve 1945-1949 Ulusal Kurtuluş Savaşı olarak değerlendirilmektedir.

3.1.3. Çin Halk Cumhuriyeti (1949-…)

Çin'in gelişim aşamasında üçüncü dönem olarak görebileceğimiz Mao Zedong dönemi yaşanmıştır. 1966 yılında bu süreç yeni bir kampanya ile başlamış "Büyük Emekçi (Proletaryan) Kültürel Devrimi" adı ile anılmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti 1949 yılından itibaren oluşan yönetim biçimini ifade etmektedir. Bu dönem Mao Zedong ile anılmakta olup, hızlı bir şekilde toprak reformunun yapılması, feodal yönetim modelinin kaldırılması, bir dizi devrimsel uygulamanın gerçekleştirildiği dönemi ifade etmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda 1958 yılında Büyük Atılım Hareketi adı ile anılan program kapsamında, ülkedeki köylü halkın büyük bir bölümü hükümete ait çiftliklerde çalışmaya zorlanmıştır. Farklı kaynaklarda bu kişilerin sayısının 900 Milyon kişiyi bulduğu ifade edilmektedir. Sanayileşme kapsamında yapılan daha çok çelik üretme hedefiyle ülkedeki tüm hurda malzemeler çeliğe çevrilmiştir. Bu ve benzeri programlar neticesinde 1959 yılında "Çin Kıtlığı" olarak kayıtlara geçen ve 40 milyon insanın hayatını kaybettiği olaylar yaşanmıştır. (Yiğin, 2009)

Çin için bir diğer önemli devlet adamı olan Deng Xiaoping ise reformist ve dışa açılım stratejilerinin savunucusudur. 1979 yılında Çin için tartışılması zor kavramlar arasında olmasına rağmen pazar ekonomisini dile getirmiş ve resmi kaynaklarda yer almasını sağlamıştır. (Jiang, 2013:218) 1978'de tarım, sanayi, ulusal savunma, bilim ve teknolojinin modernleşmesi kavramlarını savunan Deng Xiaoping, ülke refahının bu kavramların gelişiminin sağlanması ile olacağını aktarmıştır. (Boldurukova, 2014: 852) Xiaoping'in 1984 yılında ifade ettiği "Geride bırakılan otuz küsur yılın tecrübesi

gösteriyor ki, kapalı kapı politikası inşanın ve gelişmenin önünü kesmektedir" sözü Çin'in dışarıya açılması ve dünya ile entegrasyonun gelişmesi açısından önemli bir yer tutmaktadır. Aynı dönemlerde dünyanın geri kalanına bakıldığında farklı alanlarda benzer süreçlerin yaşandığı görülecektir. 1980 sonrası ve özellikle 1990'lı yıllarda soğuk savaş sonrası dünyada birçok ülkenin dışarıya açılma yönünde bir politika izlediği görülebilir. Kasım 1983 itibariyle Türkiye'de Turgut Özal ile başlayan ANAP Hükümeti politikaları, 1991'de Sovyetler Birliğinin dağılması sonrası yaşanan gelişmeler Çin'inde bu süreçte kendisine yeni bir pozisyon alma ihtiyacı doğurmuştur. Deng yönetimde olduğu süre içerisinde ekonomik reformlar ve demokratikleşme adımları yürütülmüştür. Bu süreçte Sosyalist Piyasa Ekonomisine geçiş yapılarak iş birliği içerisindeki ülkelere karşı ekonomik alanda güven sağlanmıştır. 1997 yılında Deng Xiaoping'in ölümü sonrasında yönetimin başına geçen Jian Zemin ekonomideki olumlu politikaları liderliğini pekiştirmiştir.

3.2. Çin'de KOBİ'ler

3.2.1. Çin'de KOBİ'lerin Konumu

Çin'de işletmeler için yapılan KOBİ tanımı farklı dönemlerde farklı tanımlamalar ile adlandırılmıştır. Kimi zaman duran varlık değerine göre olurken, kimi zaman işletme personel sayısına göre tanımlanmıştır. 2010 yılında IFC (International Finance Corporation), dünyadaki mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin (MSMEs) sayısını tahmin etmek, resmi ve gayri resmi MSMEs için mevduat hesaplarının krediye ve kullanımına erişim derecesini belirlemek için bir çalışma yürütmüştür. 177 ülkenin incelendiği veri tabanına göre Çin'de 103.547.974 KOBİ işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmeler 50.542.354 Kadın ve 53.005.619 Erkek tarafından kurulmuş ve yönetilen işletmelerdir. (WorldBank 2018) Çin gibi büyük bir nüfusa sahip ülkede 100 milyondan fazla KOBİ bulunması ve bu işletmelerin ülkedeki toplam işletme sayısının %99'unu oluşturması ekonomi için büyük önem arz etmektedir.

BM verilerine göre 2000 yılında 1.283.198.970 kişi olan Çin nüfusunun 2030 yılına gelindiğinde 1.441.181.813 olması bekleniyor. (WorldBank 2017) Çin'in GSYİH büyümesinin 2018'de yüzde 6,4 ve 2019'da yüzde 6,3 oranında yavaşlaması bekleniyor. (WorldBank 2017) Dünya ekonomisinde büyük bir öneme sahip olan Çin'in bu gelişiminde en büyük rol KOBİ'lere düşmekte olduğu ilgili rakamlardan da anlaşılmaktadır. Tabii ki bu gelişim seviyesinde uygulanmakta olan kamu politikalarının etkileri söz konusu olacaktır.

2003 yılında Çin'in KOBİ Tanıtım Kanununa dayanan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerdeki Kritik Kategorilere ilişkin Kriterler KOBİ sınıflandırma yönergesi ile yeniden belirlendi ve 1988'deki ana mevzuat ve 1992'deki ek kriterlerin yerini aldı. Bu kriterler kılavuzu işletmelerin ana endüstri alanını, çalışan sayısını, işletme gelirlerini ve toplam varlıklarını esas almaktadır. Çin'de KOBİ tanımı diğer bölgelere göre biraz daha karışık olarak algılanmak olup bunun temel sebebi nüfusa oranla işletmelerde çalışanların sayısı olarak görebiliriz. APEC (Asya-Pasifik Ekonomik İş birliği) bölgesi ekonomilerinde de KOBİ tanımı değişmekte olup genel itibariyle çalışan sayısı bu tanımı etkileyen ana unsurdur.

Çin'deki KOBİ tanımı da endüstri kategorisine bağlı olarak tanımlanmıştır. Burada Endüstriyel sektör, inşaat, ulaştırma, toptan ve perakende ticaret, otel ve restoranlar için özel kriterler geçerlidir. Sanayi sektörü için ise kılavuzlar KOBİ'lerin en fazla 2.000 kişi istihdam etmesini ve yıllık gelirlerinin 300 Milyon Yuan'ı geçmemesini ifade etmektedir. Ayrıca bu işletmelerin toplam aktif değerlerinin ise 400 milyon Yuan'ı geçmemesi gerekmektedir.

Orta ölçekli sayılan KOBİ'ler için en az 300 kişi istihdam etmelidir ve yıllık gelirleri 30 milyon Yuan, aktifleri 40 milyon Yuan'ı geçmemesi gerekmektedir. Bu kriterlerin dışında kalan işletmeler ise Küçük İşletme olarak tanımlanmıştır. (Liu, 2008: 37-68)

Tablo 3. Çin'de KOBİ'lerin Teknik Tanımı

Kategori	Endüstri/Sektör	İstihdam	Toplam Varlık	İşletme Geliri
Küçük	Sanayi	<300	<¥ 40 Milyon	<¥ 30 Milyon
	İnşaat	<600	<¥ 40 Milyon	<¥ 30 Milyon
	Toptan	<100		<¥ 30 Milyon
	Perakende	<100		<¥ 10 Milyon
	Taşımacılık	<500		<¥ 30 Milyon
	Posta	<400		<¥ 30 Milyon
	Otel ve Restoran	<400		<¥ 30 Milyon
Orta	Sanayi	300 – 2000	<¥ 40 Milyon – 400 Milyon	<¥ 30 Milyon - 300 Milyon
	İnşaat	600 – 3000	<¥ 40 Milyon – 400 Milyon	<¥ 30 Milyon - 300 Milyon
	Toptan	100 – 200		<¥ 30 Milyon - 300 Milyon
	Perakende	100 – 500		<¥ 10 Milyon - 150 Milyon
	Taşımacılık	500 – 3000		<¥ 30 Milyon – 300 Milyon
	Posta	400 – 1000		<¥ 30 Milyon – 300 Milyon
	Otel ve Restoran	400 – 800		<¥ 30 Milyon – 150 Milyon

Kaynak: SME promotion law of China,2003.(NPC 2007)

3.2.2. Çin'de KOBİ'lerin Sorunları

Çin'de KOBİ'lerin sorunlarını başlıklar altında sıralamak gerekirse; Finansman, pazara giriş yeteneği, diğer işletmeler ile ağ kurma, verimli ve etkin KOBİ denetimi, sosyal hizmetlerin zayıflığı, vergi oranlarının yüksek olması gibi ana başlıklar altında değerlendirilmektedir.

Çin'de KOBİ'lerin finansmana erişimleri sınırlıdır. Küçük ve Orta Ölçekli işletmelerin kapasitelerinin yetersiz olması finansmana erişimlerinde de sorunlar oluşturmak ve temel olarak bu sorun işletmelerin üretim, hizmet ve yönetim kapasitelerini etkilemektedir. 2012 yılında Wenzhou eyaletinde, KOBİ'lerin finansman ihtiyacını karşılayabilmek için kredi alanında pilot bir program kurgulandı.

Bu kapsamda WLC (Wenzhou Lending Center) Wenzhou Kredilendirme Merkezi yetkilendirildi. Bu kurum KOBİ'ler için borç verme, risk analizi yapılması, yasadışı finansmanın önlenmesi ve güvenilir tek tip finansman yasalarının oluşturulması konusunda görevlendirildi. Bu görevleri temel olarak;

- KOBİ'lerin tefecilikten korunması için borçlular ve borç verenler arasında devlet kurumları ile uyumlu faiz oranlarının ve şartlarının belirlenmesini sağlamak,
- KOBİ'ler için kredi, avans ve diğer finans hizmetleri alanında hukuksal hizmetler ve danışmanlık hizmetleri alanında çalışan işletmelerin bilgilerinin sağlanması,
- Kredi sorumluluklarının düzenlenmesi, ödenememe ihtimallerinde sorumlulukların taraflar arasında belirlenmesi

Şekil 3. Çin ve Diğer Ülkelerde İşverenler Tarafından Ödenen En Yüksek Sosyal Güvenlik Katkı Oranları

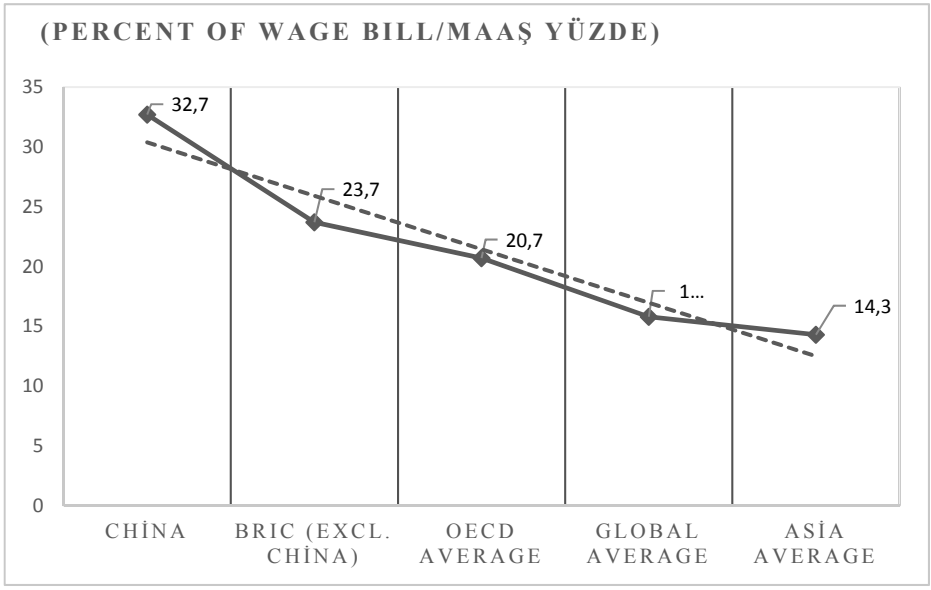

Not: * Beijing ve Shangai için değerler ortalamadır
Kaynak: KPMG, PWC, "World Bank Staff" Hesaplamalarıdır.

Çin'de sosyal güvenlik vergileri, uluslararası oranlara göre yüksek kalmaktadır. Sosyal güvenlik primleri, emeklilik, işsizlik sigortası ve konut fonlarına yapılan katkılar ile brüt ücretin %32,7'si kesintiye uğramaktadır. Bu oran OECD ortalamasına

bakıldığında %20,7'de görülmekte, Çin hariç BRIC's bölgesinde 23,7 olurken, Çin'in rakip olarak yer aldığı jeopolitik alan olan Asya bölgesinde %14,3 seviyesindedir. Bu oran dünya genelinde ise %15,8 seviyelerindedir. Doğal olarak bu rakam işgücü maliyeti olarak ürün ve hizmetlere doğrudan yansımaktadır. 2018 Mart ayında Hükümet'in çalışma raporunda listelenen mali önlemlerden birisi olarak bu konu yer almıştır. Sosyal güvenlik giderlerinin yeniden düzenlenmesi, işgücü maliyetlerinin azaltılması ve hane halkı gelirinin artırılması hedeflenmiş olup henüz bir düzenleme yapılmamıştır. (KMPG 2018)

KOBİ'lerin büyük bir bölümü pazara giriş alanında sorun yaşamaktadır. Küresel birçok aktörün olduğu pazarlarda Çin KOBİ'leri alan bulmakta zorluk yaşadığı dönemler olmaktadır. Nitelikli iş gücü, yabancı dil, finansman ihtiyacı ve pazara giriş şartlarının bilinmemesi gibi olumsuz durumlar söz konusudur. Hükümet belirli aralıklarla KOBİ'leri bu alanda teşvik edici önlemler ve politikalar geliştirmektedir. Özellikle ihracat yapabilme noktasında teşvik edici tedbirler aldığı görülmektedir.

Çin'deki KOBİ'ler işletmeler arasında bir ağ oluşturmak üzere hükümet politikaları yürütülmektedir. Ağ oluşturma konusunda yeterli seviyede olunmadığı bilinmektedir. Pazarın genişletilmesi, malzeme temini, üretim, satış ve teknolojik yeniliklerin sağlanması için etkin bir iş ağı kurulması için politikalar izlenmektedir. Yeniden yapılandırma, birleştirme, satın alma ve iyileştirilmiş kaynak kullanımı alanında hükümet destekleri ile bu sorunların aşılması hedeflenmektedir. (Liu, 2008: 37-68)

3.2.3. Çin Hükümeti'nin KOBİ Politikaları

Çin'de yaşanan liberalleşme süreci ile birlikte özel sektörün gelişimi için kamu tarafından bir dizi destek ve kalkınma politikası uygulanmaktadır. Çin hükümetin tarafından başta küçük işletmeler olmak üzere tüm şirketler kategori olarak belirlenmiş alanlarda destek kapsamında yer almaktadır. Bu destekler genel itibariyle dört idari alanda belirlenmiştir. Ulusal Kalkınma ve Refah Komisyonu, Çin'in KOBİ Uluslararası İş birliği Koordinasyon Merkezi, Çin KOBİ'ler Birliği ve her ilde 1 KOBİ Yerel Destek Departmanı bulunmakta destekler bu kuruluşlar aracılığıyla yürütülmektedir. (Liu, 2008: 37-68)

2000 yılında destekler kapsamında Çin Hükümeti Ticaret ve Ekonomi Komisyonu himayesinde KOBİ Geliştirme Teşvik Grubu kuruldu. 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütüne katılım sağlanarak dünya ile entegrasyon sürecine yönelik bir adım atılmış oldu. 2003 yılında KOBİ'ler büyüme, eşit muamele ve fırsat eşitliği gerektiren aksiyon planları kabul edildi. 2005 yılında halka arz olmak isteyen işletmelerin piyasaya erişimini kolaylaştırmak için destek ve teşvikler yayınlandı. 2006 yılında KOBİ'ler için büyüme projesi hazırlandı ve yayımlandı, bu destekler;

- Sosyal Hizmetler Sisteminin desteklenmesi
- Yapısal Reformların Sürdürülmesi
- Yapısal Düzenlemelerin Kolaylaştırılması

- Yenilikçi Kapasitenin Geliştirilmesi
- Yabancı Yatırımcı Yoluyla İş Genişletmelerin Teşvik Edilmesi
- KOBİ'lerin Güçlendirilmesi Eğitimleri
- Faaliyetlerden Kaynaklı Mali Zorlukların Çözümü
- Genel Denetim Sisteminin İyileştirilmesi

(Liu, 2008: 37-68) olarak ana başlıklar içerisinde belirlenmiştir. Bu destekleri bir çeşit sosyal kredi sistemi ile derecelendirmeye tabi tutacak ve big data (büyük veri) oluşumu ile her şirketi 2020 yılından sonra, anlık olarak izleme imkanına kavuşmayı planlamaktadır. (Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Derecelendirme Uygulamaları Dergisi, 2019:55)

KOBİ'lerin finansal gelişimini sağlamak için fon oluşturulmuştur. Bu amaçla vergi indirimleri sağlanıp, bazı sübvansiyonlar getirilmiştir. KOBİ'ler için tüm dünyada en temel ihtiyaçlardan birisi olan finansmana erişim imkanlarına yönelik destekler sağlanmış, kredi ve benzeri finansal ihtiyaçlarda teminat yardımı sağlanmıştır. Engelli bireylerin hem istihdam hem de girişimci olmaları yönünde teşvik edici çalışmalar yürütülmüştür. KOBİ'ler engelli bireylerin istihdamı için desteklenmiştir. Az gelişmiş ve yoksul kesimin yaşadığı bölgelerde teşvik amaçlı gelir vergisi indirimleri ve muafiyetleri sağlanmaktadır.

Hükümet tarafından KOBİ'ler için sanayi politikaları, sanayi planlamasında ve özellikle pazara erişim sürecine yönelik düzenlemeler sürekli olarak yapılmaktadır. Kamu alımları yapılırken destek kapsamına giren KOBİ'lerin üretmiş olduğu ürünler ve sağlamış olduğu hizmetlere öncelik tanınmakta ve tercih edilmektedir. Bu amaç doğrultusunda ülkedeki tüm kamu kurumları alım süreçlerine ilişkin kurallarını bu kapsamda düzenlemektedir. Ayrıca hükümet yine sanayi politikası kapsamında; ithalat ve ihracat kaynaklı oluşan olumsuz etkilere karşı KOBİ'lerin en az seviyede etkilenmesi için finansal kuralları gözden geçirip yeniden belirlemektedir. Bu düzenlemeler ile KOBİ'lerin yabancı pazarlara yatırım yapmasının önü açılmakta ve özellikle ihracat konusunda teşvik edilmektedir.

Çin Hükümeti tarafından KOBİ'ler arasında iş birliği, birleşme, devralma, uzmanlaşma, yeniden yapılanma, kaynak kullanımı ve koordinasyonun sağlanması için teşvik edici çalışmalar yürütür. Pazar genişletilmesi amacıyla malzeme tedarik edilmesi, teknolojik yenilik ve yenilik transferi ile satış süreçlerine doğrudan dahil olmaktadır. Çin'de hükümet KOBİ'lerin denetim ve kontrolünde devlet etkin bir rol oynamaktadır. KOBİ'lerin yönetim sistemlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla gerek kamu kurumları gerekse özel sektörün, standardizasyon kaynaklı oluşan ücretlerde destek sağlamaktadır. Çin hükümeti KOBİ'ler için sosyal hizmetlerin iyileştirilmesini sağlamak adına düzenlemeler gerçekleştirmektedir. Çalışanların mesleki eğitimlerinin sağlanması, bilim ve teknolojik yenilikler için hizmetler sunulması, iç ve dış pazarlara erişim sağlamayı hedefleyen KOBİ'ler için sistemler oluşturmaktadır.

2009 yılında Shenzsen Menkul Kıymetler Borsası endeksinde, ana pazara kabul edilebilmek için belirlenmiş oluşan katı kriterleri karşılayamayacak durumda olan küçük ve orta ölçekli işletmeler için "ChiNext" programı başlatılmıştır. Girişimcilerin, girişim sermayesi ve sermaye piyasası arasındaki etkileşimin yürütülmesine yardımcı bir sistem geliştirilerek küçük ve orta ölçekli işletmelerin bu alanda kendilerine yer bulmaları sağlanmıştır. Bağımsız olarak inovasyonla ilgilenen ve endüstriyel yeniliği kolaylaştırılan, KOBİ'ler için finansman zincirini mükemmelleştirmek amaçlanmıştır. Bu uygulama ileri teknolojiye yönelik alanda gelişim potansiyeli gösteren işletmeler için planlanmış olup temel olarak girişimciliği, yenilikçiliği ve istihdamı teşvik etmek üzere planlanmış ve yürütülmektedir. Sermaye piyasası ürünlerini zenginleştirmek ve yatırımcılara varlık yönetimi ile risk sermayesi özelinde geniş bir Pazar yelpazesi sunmaya imkan sağlamaktadır. (SZCE 2018)

Çin'de yatırımların artması son yıllarda belirli bir düzeyde azalış göstermiştir. 2001-2010 yılları ortalamasına göre daha az oranda artış sağlandığı bilinmektedir. 2011 öncesindeki 10 yıllık dönemde reel sektör yatırımları %18 oranında artarken, 2017 büyüme oranı %5,5 oranında artış sağlamıştır. Bu son dönemdeki yavaşlamaya rağmen Çin'in yatırım odaklı büyümesi devam etmiştir. (WorldBank 2018)

Küçük ölçekli vergi mükellefleri için vergi oranı 0,5-0,8 milyon Yuan'dan 5 milyon Yuan seviyesine yükseltildi. Küçük ve mikro ölçekli işletmelerin vergilendirilebilir gelir aralığı ise 0,5 Yuan'dan 1 milyon Yuan düzeyine yükseltildi. Yeni makine ekipman ve AR-GE için sağlanan vergi indirimleri de 1 milyon Yuan'dan 5 milyon Yuan seviyesine yükseltildi. 2007-2013 yılları arasında sağlanan vergi odaklı teşvikler ile birlikte bu kapsama giren işletmelerin AR-GE harcamalarında bir artış olduğu görülmüştür. 2018'in başlarında yaşanan politik olaylar hükümetin belirli sektörlere yönelik ek tedbirleri birlikte getirmiştir. Katma değer vergisi oranı üretim alanında %1, inşaat, temel telekomünikasyon ve çiftlik ürünlerinde %10'a çekilerek piyasaya bir katkı hedeflendi.

Kurumlar Vergisi ve Katma Değer Vergisi özelinde Çin hükümeti KOBİ'ler için bir dizi düzenleme gerçekleştirmiştir. KDV oranları sektörlere göre %11 ile %16 arasında değişmektedir. Bu oran OECD ortalaması ile karşılaştırıldığı zaman düşük bir seviyede olduğu görülecektir, zira OECD KDV ortalaması %19 seviyesindedir. Çin genelinde Kurumlar Vergisi oranı %25 olurken, OECD ortalaması %22 olup Çin bu alanda daha yüksek kalmaktadır.

3.2.4. Çin'in Ekonomik Gelişiminde Küreselleşme Etkisi

Çin'in yatırım oranı dünyadaki benzer ekonomik seviyedeki diğer ülkelere kıyasla en yüksek seviyelerden birisi olmaya devam ediyor. Küresel düzeyde yaşanan mali kriz, ABD'nin 2017'den bu yana yürütmüş olduğu küresel ekonomik politikalar, 2018 itibariyle ABD'nin Çin'den satın aldığı ve toplam değeri 200 milyar doları bulan yaklaşık 6 bin ürün üzerindeki gümrük vergilerini artırması Çin hükümetini bir dizi tedbirler almaya yöneltmiştir. Bu kapsamda Çin resmi rakamlarına göre 2016 yılında

GSYH'nın %13,5'ünü oluşturan altyapı harcamalarına öncelik verilmiş, KOBİ'lerin üretim ve hizmet sektörlerinde verimliliğinin artırılması hedeflenmiştir. Çin'in mevcut altyapı yatırımlarının son 40 yılda istenilen seviyede olması bu harcamaların tutarının yüksek olmasına olumlu bir etki sağlamıştır. (WorldBank 2018)

Son yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin, Avrupa Birliği ve Orta Doğu bölgesine yönelik yürütmüş olduğu ekonomik eksenli politikalar, bu bölgelerdeki KOBİ'leri olumlu ve daha çok olumsuz anlamda etkileyeceği ön görülmüştür. 2015 yılında Çin hükümeti tarafından kamu yatırımları dahil, özel sektör yatırımları için bir dizi tedbir alındı. 2016-2020 yıllarında 150 milyon ton ham çelik, 800 milyon ton kömür kapasitesinin azaltılması kararlaştırıldı. Metal, maden işleme, kağıt, kimyasal maddeler, demiryolu, gemi ve uçak ekipmanları kapasite fazlası oluşturan sektörler olarak belirlenerek bu sektörlerde üretimin yeniden planlanması hedeflendi. Bu sektörler için çevre ve enerji verimliliğinin sağlanması, bu sektörlere özel finansmanın sınırlandırılması ve bazı sektörlerde verimli olmayan kamu iktisadi teşekküllerin kapatılması hedeflenmiştir. Bu tedbirlerin temel hedefi KOBİ'lerin ulusal ve küresel piyasa koşullarından en az seviyede etkilenmesini sağlamaya yöneliktir. Yürütülen bu uygulama etkisini göstermiş 2016-2017 yıllarında madencilik, maden işleme, inşaat ve finansal hizmetler alanında sabit kıymet yatırımları azalım göstermiştir. (WorldBank 2018)

Şekil 4. Çin'de Nominal FAI, Seçilmiş Sektörlerde Büyüme, 2017

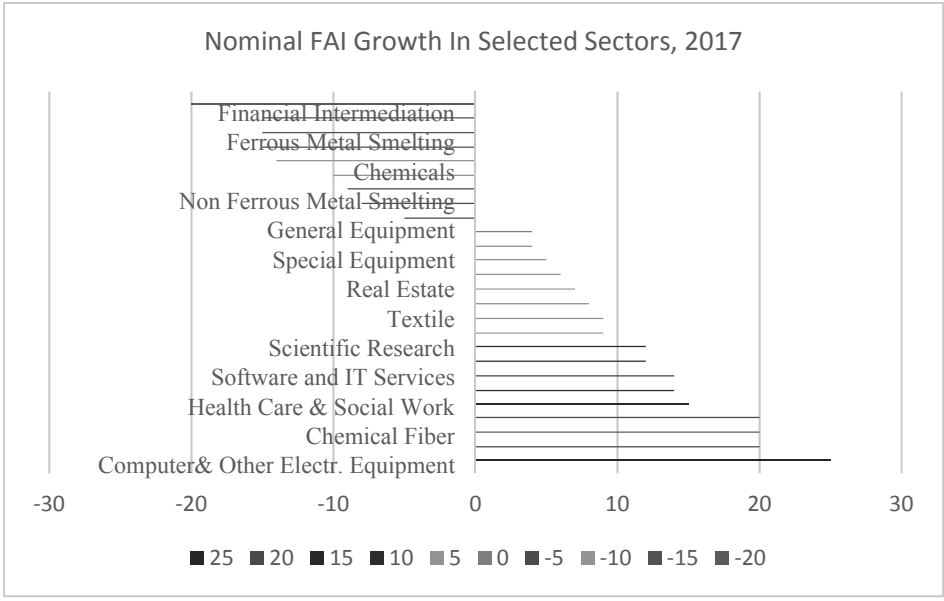

Soruce: NBS, World Bank staff calculations, 2018

4. Türkiye'de KOBİ'lere İlişkin Destekleme Politikaları

4.1. Finansal Katkı Sağlayan Kurum ve Kuruluşlar

Türkiye'de KOBİ'lerin desteklenmesi aşamasında yürütülen çalışmaları finansal katkılar ile Teknik Yardım, Destek ve Danışmanlık sağlanması olarak iki alt başlık ile incelemek gerekmektedir. Özellikle son yıllarda Türkiye'de sağlanan teknik danışmanlık hizmeti ile KOBİ'lerin doğru finansman modellerini kullanmasına imkan tanınması önemli bir gelişmedir. KOBİ'lerin finansman sorunun sermaye piyasaları ile çözümü ve bu yolda karşılaşılan sorunların çözümleri Türkiye için oldukça önem arzetmektedir. (Küçükçolak, 1997: 12-13)

4.1.1. Dünya Bankası

Türkiye'de farklı finans kuruluşları aracılığı ile KOBİ'lere kaynak sağlayan Dünya Bankası özellikle yatırım amaçlı fonlar sağlamaktadır. Bu krediler, belirlenen bankalar aracılığı ile kredi ihtiyacı olan KOBİ'lere sağlanmaktadır. Bankalar kredi ihtiyaçlara fon sağlamakla birlikte bu kredilere garantörlük etmektedirler. İlgili fona garantörlük sağlayan finans kuruluşu bu kredileri sağlarken işletmelerden "Yatırım Teşvik Belgesi" sunmasını istemektedir. (Savaşır, 1999: 56-83)

4.1.2. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı KOBİ'lere ve Girişimcilere yönelik sağlamış olduğu tüm destekleri doğrudan veya dolaylı olmak üzere sunmaktadır. (Resmi Gazete, 20.06.2012) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde bulunan Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü aracılığı ile KOBİ'lere Mali Destek Programları çerçevesinde %50 oranında geri ödemesiz mali destek sağlanmaktadır. Bölgesel gelişmişlik düzeyine göre değişen destek miktarı makine ekipman alımı, bina tadilatı ve hizmet alımlarına sağlanmaktadır. Çağrı esasına dayalı yürütülen bu destek programları üretime dayalı yatırımları ve girişimleri kapsamaktadır. 2018 yılında yapılan Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı seçimi sonrasında hükümet sisteminde yapılan yenilikler neticesinde Kalkınma Bakanlığı yapısındaki kuruluşların bir bölümünün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile birleşmesi sonrasında Türkiye'de farklı bölgelerde faaliyet gösteren bu Ajanslar, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü altında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde görevlerine devam ederek KOBİ'ler başta olmak üzere, Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarına idari ve mali destek sağlamaya devam etmektedir. (Resmi Gazete, 15.07.2018)

Verimlilik Genel Müdürlüğü ekonominin verimlilik esaslarına uygun olarak gelişmesi amacıyla verimlilik politika ve stratejileri hazırlamak, sanayi işletmelerinin verimliliğini artırmak, geliştirmek ve temiz üretim projelerini desteklemek amacıyla 2011 yılında kurulmuştur. Politika ve stratejiler hazırlamak, verimlilik ile ilgili inceleme ve araştırmalar yapmak, tedbirler geliştirmek ve uygulamaya konulması için çalışma yapmak, verimlilik alanında araştırma, eğitim ve danışmanlık faaliyetleri yürütmek, belgelendirme yapmak ana faaliyet konuları arasında yer almaktadır. Verimlilik Genel Müdürlüğü yaptığı çalışmaları "Anahtar" ve "Verimlilik" isimli iki

dergi yayını ile gerek ticari kuruluşlar gerekse kamu kurumları için verimlilik üzerine yayınlar, raporlar ve makaleler paylaşmaktadır. (SVGM, 2018)

4.1.3. T.C. Ticaret Bakanlığı

T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü kontrolünde Teşvik Sistemi ile KOBİ'lere farklı başlıklar ile destek verilmektedir. Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar kapsamında Yatırım Teşvik Belgesi almaya hak kazanan KOBİ'lere; KDV Muafiyeti, Gümrük Muafiyeti, Vergi Muafiyeti, SGK İşveren Prim Muafiyeti, Yatırım Yeri Tahsisi, Faiz Desteği (TL/Döviz) Yapı Harçları Muafiyeti, Emlak Vergisi Muafiyeti, Damga Vergisi Muafiyeti alanlarında destekler sağlamaktadır.

Ticaret Bakanlığı tarafından KOBİ'lerin özellikle ihracata yönelim sağlamaları, e-ticaret konusunda daha aktif olmalarını sağlamak için farklı alt başlıklar altında özellikle ihracata yönelik destekler sağlanmaktadır. Yurt dışına yapılacak iş seyahatlerinin desteklenmesi, fuar harcamalarının karşılanması, sektörel ticari heyet gezilerine katılım sağlanması, yeşil pasaport kullanımının sağlanması, yurt dışında ofis, mağaza, depo açılması, yurt dışında şirket alımının desteklenmesi, yurt dışında reklam ve marka tescil desteği, Eximbank ihracat kredileri kullandırılması, UR-GE Program destekleri, E-ticaret harcamalarına yönelik destekler bakanlık tarafından sağlanan destekler arasında yer almaktadır. (Ticaret Bakanlığı, 2018)

4.1.4. Türkiye Halk Bankası

Türkiye Halk Bankası 1933 tarihli ve 2284 sayılı "Halk Bankası ve Halk Sandıkları Kanunu" kapsamında kurulur, 1938 yılında faaliyete başlar. Halkbank esnaf, sanatkâr ve KOBİ'lerin yanı sıra üretim, yatırım ve istihdamın artışına katkıda bulunan tüm girişimcileri çağdaş bankacılık anlayışıyla desteklemeye yönelik olarak faaliyetlerini sürdüren bir kamu bankasıdır. Faaliyetleri kapsamında farklı sektör ve gelir grubundan birçok işletmeye finans hizmeti sunmanın yanı sıra girişimcilik kapsamında da özel çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalara örnek olarak Kredi Garanti Fonu ile yapılan özel anlaşma ile 2013 yılında başlayan Kadın Girişimcilere İlk Adım Kredisi ile girişimciliği teşvik etmek, istihdamı artırmak girişimci ruhuna sahip kadınların ekonomik hayata katılmalarının desteklemeye yönelik destekler sağlamaktadır. (Halkbank, 2018)

4.1.5. Türkiye Vakıflar Bankası

Türkiye Vakıflar Bankası, 1954 yılında vakıf kaynaklarını ekonomik kalkınmanın gereksinimleri doğrultusundan en iyi biçimde değerlendirme amacıyla kurulan bir kamu bankasıdır. Kurumsal, ticari, KOBİ ve tarım bankacılığı alanlarından hizmet sunmaktadır. (Vakıfbank, 2018) Sağlamış olduğu kurumsal fonların dışında, yurt dışından sağlamış olduğu fonlar ile girişimcilere destek sağlamaktadır. Örnek olarak Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) ile yapılan anlaşma ile Türkiye'de kadın girişimciliğinin artırılması, iş yaşamına kadınların katılımının teşvik edilmesi ve

kadın girişimcilerin işletme faaliyetleri esnasında ortaya çıkacak olan finansal ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 30 Milyon $ fon kullanımı sağlamıştır.

4.1.6. Sınai Yatırım ve Kredi Bankası

TSKB 1950 yılında, Dünya Bankası, T.C. Merkez Bankası desteği ve ticari bankaların pay sahipliği ile Türkiye'nin ilk özel kalkınma ve yatırım bankası olarak İstanbul'da kurulmuştur. Kurumsal Krediler, Proje Finansmanı ve Kredi Ürünleri olmak üzere farklı alt başlıklar dahil olmak üzere finans sağlamaktadır. Buna ek olarak Stratejik Finansman Danışmanlık, Gayrimenkul Değerleme ve Sürdürülebilirlik ve Çevre alanlarında danışmanlık hizmeti sunarak KOBİ'lerin doğru yönlendirmelerine katkı sağlamaktadır. (TSKB, 2018)

4.1.7. Eximbank

21.08.1987 tarihinde Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. / Türk Eximbank olarak faaliyetlerine başlamıştır. Kurum görev tanımını; ihtiyacı karşılayacak ve rekabet gücü kazandıracak kredi desteği sağlamak, yurt içi ve yurt dışı finansman kurumlarının, bu faaliyetlerin finansmanına katılımlarını artırmak ve bu kurumların finansmanında aktif rol oynamalarını sağlayabilmek için garantiler vermek, mal ve hizmet ihracından doğan alacakları ticari ve politik risklere karşı sigorta etmek olarak belirlemiştir. Kısa, Orta ve Uzun Vadeli krediler ile Döviz Kazandırıcı Hizmetler Kapsamındaki Krediler işletmenin ana ürün ve hizmetleridir. KOBİ'lerin yurt dışına açılmaları aşamasında desteklenmesi amacıyla farklı başlıklar altında kredi imkanları sunarak katkı sunmaktadır. (EXIMBANK 2018)

4.1.8. Türkiye Kalkınma Bankası

Türkiye Kalkınma Bankası (TKB), 1975 yılında 13 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası A.Ş. (DESİYAB) adı altında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili kuruluşu olarak kurulmuş, kuruluş işlem ve faaliyetleri 4.11.1983 gün ve 165 Sayılı KHK ile yeniden düzenlenmiş, 22.6.1988 gün ve 329 sayılı KHK ile unvanı Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. olarak değiştirilmiş ve Bankaya sanayii sektörü yanında diğer sektörlere de finansman desteği sağlama imkânı sağlanmıştır. Türkiye Kalkınma Bankası, başta sanayi ve turizm olmak üzere enerji, eğitim, sağlık sektörlerindeki işletmelere; Proje Esaslı Kredilendirme, Finansal Kiralama, İştirak Yoluyla Finansman temelinde destek sağlamaktadır.

4.1.9. Kredi Garanti Fonu (KGF)

Kredi Garanti Fonu (KGF), 14 Temmuz 1993 tarih ve 93/4496 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuş bir finans kuruluşudur. Kuruluş sonrasında organizasyon yapılanmasını gerçekleştirip ilk kefaletini 1994 yılında vererek faaliyetlerine başlamıştır. Kredi Garanti Fonu, kurumsal yapıya sahip bir kefalet kuruluşu olarak teminat yetersizliği sebebiyle, kredi ve finans destek imkânlarından yeterince yararlanamayan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ) ve KOBİ dışı işletmelerin, "müteselsil kefil" olmak yoluyla krediye erişimlerini sağlama konusunda

destek sağlamaktadır. KOSGEB Geri Ödemeli Destekler, TUBİTAK Transfer Ödemeleri, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Destekleri, EximBank Kredileri, TTG KOBİ Destekleri ve Banka Kredilerine yönelik destek sağlamaktadır.

KOBİ'ler ve Girişimciler için önemli bir kurum olan KOSGEB Destek Programlarına yönelik KGF A.Ş. tarafından doğrudan kefalet sağlanır. Kefalet vadesi konusunda ilgili KOSGEB destek programının vadesi esas alınmaktadır. KOBİ'nin KOSGEB'den destek ödemesi almaya hak kazanan işletmelerden biri olması bu destekten yararlanması için yeterli olmaktadır. (KGF, 2018)

4.1.10. Tarımsal Destekleme (TKDK – KKYDP)

Avrupa Birliği Katılım Müzakerelerinin 11 numaralı fasılı Tarım ve Kırsak Kalkınmayı içermektedir. Ortak Tarım Politikası ve Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Politikasının esasları ile uygulama kurallarının bulunduğu AB müktesebatını içermektedir. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti tarafından söz konusu bu fasılın açılması kapsamında AB tarafından Akredite edilmiş IPARD (Instrument for Pre-accession Assistance in Rural Development) Ajansı oluşturulması hedeflenmiştir. Bu kapsamda Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK), 18.052007 tarih ve 5648 Sayılı Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır.

Süt Üreten Tarımsal İşletmeler, Et Üreten İşletmeler, Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması, Süt Toplama Merkezleri, Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi, Meyve ve Sebze Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması, Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi, Yerel Ürünler ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi, Kırsal Turizm, Su Ürünleri Yetiştiriciliği ve Teknik Destek alt başlıklarında KOBİ'lere ve Girişimcilere en az %50'si geri ödemesiz olmak üzere destekler sunmaktadır. (TKDK 2018)

4.2. Teknik Yardım, Destek ve Danışmanlık Katkısı Sağlayan Kuruluşlar

4.2.1. Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)

KOSGEB kısaltması ile bilinen Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 20.04.1990 tarih ve 3624 sayı numaralı Kanun ile kurulmuş bir kamu kuruluşudur. Temel amacı ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında KOBİ'ler payını ve verimliliğini artırmaktır. KOSGEB tarafından KOBİ'lere Girişimcilik projeleri dahil, farklı başlıklar altında teknik destek, geri ödemesiz mali destek, geri ödemeli mali destek ve faizsiz kredi desteği sağlanmaktadır. Bu destekler, Girişimcilik, AR-GE, Teknolojik Üretim ve Yerlileştirme, İşletme Geliştirme, Büyüme ve Uluslararasılaşma, KOBİ Finansman ve Laboratuvar hizmetleri alanında 5 ana başlıkta destekler sunulmaktadır.

Girişimcilik alanında KOSGEB tarafından KOBİ'lere yönelik 50.000 TL'lik Geri Ödemesiz Destek ve 100.000 TL tutarında Geri Ödemeli Faizsiz Kredi imkânı

sağlanmaktadır. Bu destekten yararlanmak isteyen girişimcilere öncelikle Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi verilmesi sağlanmaktadır. Bu eğitim programları KOSGEB'in kontrolünde kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarınca yürütülmektedir.

4.2.2. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren TÜBİTAK Türkiye'de girişimcilerin, AR-GE faaliyetleri yürüten KOBİ'lerin ve akademisyenlerin finansal ve teknik olarak desteklendiği bir diğer kamu kurumudur. TÜBİTAK 1963 yılında planlı ekonomi dönemine geçiş sürecinde kurulmuş olan bir kuruluştur. Bu kurumun amacı, kurulduğu dönemde özellikle doğa bilimlerinde temel ve uygulamalı akademik araştırmaları desteklemek, genç araştırmacıların teşvik edilmesini sağlamak, bu kişileri özendirmek olarak hedeflenmiştir. Bu hedeflere ulaşabilmek maksadıyla, temel bilimler, mühendislik, tıp, tarım ve hayvancılık alanlarında dört araştırma grubu *(şimdi on araştırma grubunu içeren Araştırma Destek Programları Başkanlığı)* ile Bilim Adamı Yetiştirme Grubu *(şimdi Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı)* oluşturulmuştur. 1968 yılına gelindiğinde Ankara'da, Elektronik Araştırma Ünitesi'nin, şu an Gebze'de faaliyette bulunan Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü, 1971 yılında Yapı Araştırma Enstitüsünün (1989'da TÜBİTAK Bilim Kurulu kararı ile araştırma grubu şekline dönüştürülmüştür); 1972'de Gebze'de Marmara Bilimsel ve Endüstriyel Araştırma Enstitüsünün, şu anda Marmara Araştırma Merkezi; 1973'de Güdümlü Araçlar Teknolojisi ve Ölçüm Merkezinin, şimdi Savunma Sanayi Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü; 1984'de Ankara Elektronik Araştırma Geliştirme Enstitüsünün, 1995 yılında Bilgi Teknolojileri ve Elektronik Araştırma Enstitüsü ve şimdi Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü; 1986'da Ulusal Metroloji Enstitüsünün ve 1983'te Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte ortaklaşa kurulan ve 2002'de TÜBİTAK Başkanlığına doğrudan bağlı Enstitü haline getirilen Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsünün kurulmasıyla birlikte kurumun görevleri arasında yer alan araştırma faaliyetlerine başlanmıştır.

Kuruluş aşamasında "Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu" olan TÜBİTAK, 7 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5376 sayılı Kanun sonrasında, "Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu" olarak revize edilmiştir. Kuruluş Kanunu ve bunu izleyen mevzuat ile metinler içerisinde yer alan TÜBİTAK'ın faaliyet alanına ilişkin doğa bilimleri ile sınırlı olduğu görünümü veren maddeler yeni yasada genişletilmiş, sosyal ve beşerî bilimler Kurumun görev alanına dahil edilerek kapsamı genişletilmiştir. 5376 sayılı Kanunla, Kurumun sadece idari ve mali mevzuata uygunluğu değil, kendisinden beklenen etkinlik performansı açısından somut ölçüler ile hedefler içeren stratejik plan ve yönetim ilkeleri doğrultusunda hesap verebilirliği esasları sağlanmıştır. 5376 sayılı Kanun ile ayrıca bilgi ve teknolojinin üretildiği ortamlardan, kullanıldığı ortamlara aktarılmasına imkân sağlayacak, üniversite-sanayi iş birliğini geliştirecek mekanizmaların kullanımına imkan sağlayacak hükümler getirilmiştir. (TUBİTAK 2018)

4.2.3. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile odalar ve borsalar, 15/3/1950 tarihli ve 7457 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5590 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, odalar ve borsalar arasındaki birlik ve dayanışmayı temin etmek, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, oda ve borsa mensuplarının meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, bunların birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere, meslek disiplinini ve ahlâkını korumak, ülkenin kalkınması, ekonominin gelişmesi için gerekli çalışmaları yapmak ve bu Kanunda belirtilen hizmetleri yerine getirmek amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde meslek üst kuruluşudur. (TOBB 2018)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından üyelerinin ticari ve teknik gelişimlerini sağlamak maksadıyla; muhtelif zamanlarda dış ticaret odaklı geziler, yurt içi ve yurt dışı fuarların düzenlenmesi ve özellikle mesleki eğitim programları düzenli bir şekilde yürütülmektedir.

4.2.4. Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticileri Vakfı (TOSYÖV)

Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticileri Vakfı Türkiye'de KOBİ'lere hizmet sunmak maksadıyla 1989 yılında Ankara'da kurulmuştur. Vakfın amacı, hür teşebbüs ilkesine dayalı ekonomik yapının Türkiye'de gelişmesine destek olmak ve toplum düzeni içerisinde yer alan özel teşebbüs ve serbest pazar ekonomisi uygulamalarının yayılmasına yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda yayınlar, seminerler, konferanslar yoluyla Türkiye Büyük Millet Meclisine ve TBMM'deki siyasi parti gruplarına, meslek kuruluşlarına ve resmi kuruluşlara bilgiler aktarmaktadır. Ekonomik ve sosyal konularla ilgili olarak sorunların çözümünde gerekli araştırmaları yapmak ve danışmanlık hizmeti sunmak vakfın hedefleri arasındadır.

Vakıf ile KOSGEB arasında 24 Ocak 2012 tarihinde "Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi İş birliği Protokolü" imzalanmış ve bu eğitimleri vermeye yetkili bir kuruluş olmuştur. Yürütmüş olduğu birçok Avrupa Birliği fonlu proje ile TOSYÖV KOBİ'lere teknik destek imkânı sağlamaktadır. (TOSYOV, 2018)

4.2.5. Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK)

Geçmişi 12.nci yüzyıla dayanan Ahilik felsefesi ile başlayan, 17. yüzyılda Gedik Teşkilatı ile farklı bir yapıya bürünerek ticari hayatın içerisinde yer alan kurum Cumhuriyet dönemi ile birlikte modern bir hal almıştır. 5373 sayılı Esnaf Dernekleri ve Esnaf Birlikleri Kanunu çıkarılmış, 1964 yılında 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanunu ile teşkilat bugünkü yapısına ulaşmıştır. Son olarak 21 Haziran 2005 tarihinde 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununu hükümleri doğrultusunda TESK mensuplarına hizmet sunmaktadır. (TESK, 2018)

TESK'in ana kuruluş felsefesi ve amacı, esnaf ve sanatkârlar odaları, birlikleri ve federasyonları arasında birliği temin, gelişme ve ilerlemeyi sağlamaktır. Esnaf ve Sanatkarların Sicil işlemlerini yürüten kuruluş, mesleki eğitim programları, KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarının karşılanması, sosyal güvenlik ve vergi alanında düzenlemelere yönelik teknik hizmetlerin verilmesi, KOBİ'lerin kapasite raporu, barkod, istihdam, iş sağlığı ve güvenliği alanında ihtiyaçlarına çözüm sağlanması çalışma alanına girmektedir.

4.2.6. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV)

Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı, Türkiye'de kanunla kurulmuş 7 vakıf arasında teknoloji ve İnovasyon (yenilikçilik) alanında faaliyet gösteren tek vakıf olarak 1991 yılında kamu-özel sektör iş birliği ile Türkiye'de özel sektörün teknoloji ve inovasyon (yenilikçilik) faaliyetlerinin desteklenerek teknolojinin dünya ile buluşturulmasını sağlamak amacı ile kurulmuştur. Türkiye'nin saygın kuruluşlarının yer aldığı 56 Üyeli Kurucular Kurulu; Kamu Kurumları, Özel Sektör Kuruluşları, Odalar, Dernekler, Vakıflar ve şahıslardan oluşmaktadır. (TTGV, 2018)

Vakıf kendisine "Teknoloji Üreten Bir Türkiye" vizyonunu destekleyecek katma değerli iş, süreç ve ürünler için referans ve kapasite oluşturma faaliyetlerini tasarlama, geliştirme ve uygulama odaklı bir misyon belirlemiştir. Program Yönetimi, Proje Değerlendirme ve Finansal Yönetim gibi alanlarda içerdiği nitelikli insan gücünü, ihtiyacı hissedilen alanlarda konsept faaliyetler ve esnek iş birlikleri geliştirerek ekosisteme Stratejik, Entelektüel ve Sosyal araçlarla KOBİ'lere ve girişimcilere katkı sağlamak üzere kullanmaktadır. Dijital Dönüşüm Tedarikçi Veri Tabanı oluşturulması, firmaların yenileşim (inovasyon) yetkinliğini esas alarak rekabetçilik kapasitesinin analiz ve değerlendirilmesini amaçlayan proje yürütülmesi, Eko-verimlilik ve Endüstriyel Simbiyoz Faaliyetleri yürütülmesi kurumun aktif olarak çalıştığı alanlardır.

5. Türkiye ve Çin Halk Cumhuriyeti Ekonomik ve Politik İlişkileri

4.1. Türkiye'nin Dış Ticaretinde Çin

Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki diplomatik ilişkiler ilk kez 1971 yılında sağlanmıştır. Türkiye "Tek Çin" politikası çerçevesinde, Çin Halk Cumhuriyeti'ni Çin'in tek meşru temsilcisi olarak kabul etmiştir. Türkiye ile Çin arasındaki iş birliği her iki ülkenin de dışa açılmaya başladığı dönem olan, ekonomik ve siyasi olarak yükseliş grafiği sergilediği 1980'lerden itibaren hareketlilik kazanmıştır. 2010 yılında "Stratejik İşbirliği" düzeyine yükseltilen Türkiye Çin ilişkileri, son dönemde karşılıklı üst düzey ziyaretlerin de katkısıyla hızla gelişmiştir. Türkiye ve Çin yakın iş birliğini BM, G20, CICA, AIIB, APSCO gibi çok taraflı platformlarda da sürdürmektedir. Türkiye ile Çin arasındaki dış ticaret 2002 yılında 2 Milyar Dolar, 2007 yılında 14 Milyar Dolar, 2014 yılında 28 Milyar Dolar seviyesine yükselmiştir. 2016 yılında Türkiye'nin Çin'e yapılan ihracatı 2,32 Milyar Dolar olurken, Çin'den yapılan ithalat 25,44 Milyar Dolar seviyesindedir. Bu süreçte oluşan ihracat açığı 23,12 Milyar Dolar olarak TÜİK'in verilerine yansımıştır. (Dış İşleri Bakanlığı, 2018) İki ülke

arasındaki ticari iş birliği son 15 yılda gelişim göstermekle birlikte temel sorun Türkiye'nin oluşan ticaret açığına çözüm aramasıdır. Her iki ülkenin de son yıllarda beklenenin üzerinde bir büyüme grafiği sergilemesi, Türkiye'nin dış ticaret açığındaki ana etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Önümüzdeki dönemde Türkiye-Çin iş birliğinin özellikle enerji politikaları ve yatırımları ile Afrika özelinde artması muhtemeldir. Bu alanda KOBİ'lerin yürütebilecekleri ortak projeler ve iş birliği yapılması söz konusudur. Türk ve Çin işletmelerinin yıllardan beri gelişen ticaretleri, kültürel ve ticari bir tanışma sürecini beraberinde getirmiştir. Türk KOBİ'lerin Çin'den yapmış oldukları ithalat ürünleri içerisinde en önemli yer tutan makine ekipman ve teknoloji transferi ile yenilikçi yaklaşımlar konusunda deneyim kazanılmıştır. Türkiye ile Çin arasında yapılan yatırım alanlarında görev alan kişiler, hizmet sunan KOBİ'lerin bilgi değişimi bu sürece katkı sunacaktır. (Çin Türkiye Enstitüsü, 2018)

Çin'in 2013 yılında ilan etmiş olduğu "Kuşak ve Yol Girişimi"nin bir ayağı olan Türkiye'nin bu alanda Çin ile ticaretini geliştirmesi ön görülen unsurlar arasında yer almaktadır. Çin tarafından başlatılan "Kuşak ve Yol Girişimi" ile süreçte "Orta Koridor" projesinin en önemli bileşenleri arasında yer alan Bakü-Tiflis-Kars demiryolu hattı, 30 Ekim 2017 tarihinde Bakü'de gerçekleşen törenle hizmete girmiştir. Bu projenin Türkiye'ye faydalarına bakıldığında taşımacılık alanında bölgede bir çekim alanı oluşturması, nitelikli bir şekilde bölgenin ekonomik gelişimine katkı sağlaması söz konusudur. Bu proje ve benzeri adımlar Çin tarafınca Yuan cinsinden yapılabilecek tahvil ihaleleri, Çin'in yürüttüğü Panda Fonlarını Türkiye'ye çekerek Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasını mevcut sıkışıklıktan kurtarabilme imkanı sağlaması gibi finansal yeni araçlar sağlayacaktır. Türkiye'nin yıllardan beri Gümrük Birliği Antlaşmasından dolayı bağımlı kalması, zaman zaman bunun revize edileceğinin gündeme geliyor olsa bile ilerlenememesinden kaynaklı Pazar çeşitliliğine imkan tanınması söz konusu olabilir.

Çin'in bu süreçte yapacağı doğrudan yatırımlardan yararlanılabilir, Batı kaynaklı sermaye ve teknoloji bağımlılığını azaltma imkanı sağlanabilir. İki ülke arasındaki ekonomik iş birliği, teknolojik, stratejik ve askeri anlamda yeni bir boyut kazanabilir. Özellikle Suriye'deki savaşın bitip bu ülkede yeniden inşa sürecine girilmesi ile birlikte her iki ülke gerek hükümetler gerekse özel sektör düzeyinde işbirliği sağlayabilir. Türkiye jeopolitik konumu gereğince Çin ile ulaşım alanında da ortak projeler geliştirmektedir. Çin'den Avrupa'ya uzanan kuzey hattını tamamlayıcı bir nitelik taşıyan, Çin ile Avrupa arasında bağlantı koridoru oluşturan "Trans-Hazar-Orta Koridor" projesi hayata geçirildiği her iki ülke adına olumlu yansımaları olacaktır.

Çinli turistler 2002 yılından bu yana Türkiye'yi her geçen yıl artan bir şekilde ziyaret etmektedir. Her iki ülke arasında sayısı artan ziyaretçiler Türk ve Çin halklarını yakınlaştırmakta, bu yakınlaşma uzun vadeli ticari programlara vesile olmaktadır. İki ülke liderlerinin vardığı mutabakat uyarınca "Çin'de Türkiye Turizm Yılı" olarak ilan

edilen 2018 yılında çeşitli etkinlikler düzenlenmesi bu adımlardan birisidir. Türk Hava Yolları, hâlihazırda Pekin, Guanco ve Şanhay noktalarına haftalık 7'şer frekans, Hong Kong Özel İdare Bölgesi'ne ise haftada 6 frekans yolcu seferi düzenlemektedir. Türk havayolu şirketlerinin Çin'e yaptığı sefer sayısının artırılması ve uçuş ağına yeni noktalar eklenmesi, Çin ile ticaret ve turizm alanındaki ilişkilerin gelişmesine olduğu kadar, halklar arasındaki etkileşimin artmasına da katkıda bulunacaktır.

Türkiye'den iş dünyası temsilcilerinin bu ülkeye yapacakları girişimlerde sürece katkı sağlayacak unsurlar arasında yer almaktadır. 2015 yılından bu yana Çin'de temsilciliği bulunan MÜSİAD'ın yeni hedefleri bu sürece sağlanacak önemli bir katkıdır. Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD)'ın Çin'de Beijing, Şanghay, Shenzhen ve Xiamen'de temsilciliği bulunması, 2018 yılı sonuna kadar 10 farklı şehirde daha temsilcilik açma hedefi ticari gelişime katkı sağlayacaktır. (Rahime, 2018: 37)

4.2. Çin ve AB Ticari İlişkileri

Çin ve AB ortak çıkarlarını korumak adına sürekli yeni antlaşmalar ve görüşmeler sağlamaktadır. Özellikle ABD'nin son yıllarda yürütmüş olduğu sert ekonomik politikalar, Dünya Ticaret Örgütü kuralları dışına çıkarak atmış olduğu adımlar hem Çin hem AB tarafından yeni tedbirler alınmasına neden oldu.

2008 yılında Çin tarafından AB bölgesine 292,88 Milyar Dolar ihracat yapılmış olup, 132,70 Milyar Dolar ithalat yapılmış ve oluşan ticaret dengesi 160,18 Milyar Dolar seviyesindedir. 2017 yılına gelindiğinde Çin tarafından AB bölgesine 372,04 Milyar Dolar ihracat yapılmış olup, 244,87 Milyar Dolar ithalat yapılmış ve oluşan ticaret dengesi 127,17 Milyar Dolar seviyesine ulaşmıştır. Çin geçen on yıllık süre zarfında ihracatını 80 Milyar dolar seviyesinde ve ithalatını ise 112 Milyar dolar artırmıştır. Çin'in Avrupa Birliği ile ticaret fazlasının toplam ikili ticaret hacmi içindeki payı 2017 yılında %20,6 olurken 2018 Mayıs itibariyle %37,6 oranında olmuştur. Çin ile AB arasında yapılan antlaşmalar neticesinde yapılan ikili yatırımlar neticesinde; Çin'in AB'deki Doğrudan Yatırımı 2008 yılında 3,17 Milyar dolar seviyesinden 2016 yılında 69,83 Milyar Dolar seviyesine ulaşmıştır. Avrupa Birliği'nin Çin'deki Doğrudan Yatırımı 2008 yılında 60,97 Milyar Dolar olurken 2016 yılında 110,34 Milyar dolar seviyesine yükselmiştir. (Ling, 2018: 59-61)

2017 yılında Çin ile AB arasındaki ticari ilişki 2016 yılına göre %12,7 oranında artış sağlamıştır. Bu artış rekor bir oran olan 619,9 Milyar Dolarlık bir ticari hacim sağlamıştır. Hali hazırda Çin Avrupa Birliği'nin 14 yıldır en büyük ticari ortağı olma unvanına sahip, 7 yıldır Çin'in en büyük ithalat kaynağı ve 6 yıldır ise en büyük ikinci ihracat pazarını oluşturmaktadır.

Sonuç

Çin'in son yıllarda, ekonomik güç olarak ortaya çıkmasında ve dünyanın üretim merkezi haline gelmesinde ülkedeki üretimin temeli sayılan KOBİ'lerin payı yadsınamaz.

Çalışmadan, gelinen bu noktanın yıllar önce başlayan "KOBİ Destek Program ve Paketleri" ile oluştuğu ve bu günlere bu destek politikaları ile erişildiği rahatlıkla anlaşılmaktadır.

Çin devleti, KOBİ'lere verdiği destekleri, değişen dünya ekonomisi, oluşan yeni ekonomik konjonktüre uyum sağlayacak şekilde günümüze kadar sürdürmüştür. KOBİ'lerin yurt dışına açılabilmesi için verilen desteklere, bu günlerde girişim sermayesi ile mali yapılarının desteklenmesi ve ARGE destekleri ile üretim ve maliyetlerin kontrolü eklenmiş bulunmaktadır. Çin ekonomisi büyümesini KOBİ'lerin günümüz şartlarına uyum sağlayarak büyüyüp gelişmesi üzerine kurgulamış bulunmaktadır.

Türkiye'de KOBİ'lere verilen destekler her alanda olduğu gibi çok başlılık ifade etmektedir. Verilen desteklerin günümüz şartlarına, ekonomik konjonktür ve ülkenin ekonomik gerçeklerine uygun olarak revize edilmesi ve uygulanmasında gecikmeler bulunmaktadır. Türkiye'de, sermaye yapısı zayıf olan, girişimci ruhu ile kurulan KOBİ'lerin verimli çalışabilmeleri için finansal desteklere, ihracat için dış bağlantılara, üretim için teknolojik transferlere ihtiyaç duyduğu ifade edilmiştir. KOBİ'ler için yurt dışında gereken bağlantılar kurulması, ülke ihracatının artmasına ve böylelikle de cari açık meselesinde önemli yol alınmasına yardımcı olacaktır.

Çalışmada anlatılmaya çalışılan **"Orta Koridor"** projesi kapsamında Çin ekonomisinin bel kemiğini oluşturan KOBİ'lerin, Orta Asya üzerinden Avrupa'ya açılmasında, Türkiye'de KOBİ'lerin önemli görevler üstlenmeleri halinde, üretim ve ihracat alanlarındaki artışlar ülke ekonomisinin daha hızlı büyümesine katkı sağlayacaktır. Avrupa Birliği'nin 14 yıldır en büyük ticari ortağı olarak yılda 618,9 milyar dolarlık bir ticaret hacmine sahip olan Çin ile yapılacak iş birliği ve verilecek lojistik destekler ile Türkiye'deki KOBİ'lerin üretimlerinde olacak artış ile işsizliğe çözüm, geliştirilecek ARGE faaliyetleri ile teknik personele, modern yönetim teknikleri ile Türkiye'ye yeni imkanlar sunulmuş olacaktır.

KOBİ'lerin ülke ekonomilerinin can damarları olarak faaliyetlerine devam edebilmeleri günün şartlarına uygun desteklerin zamanında ve gerektiğinde eksiksiz olarak verilmesi ile daim olacaktır.

Kaynaklar

2012/3305 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar" (19.06.2012 tarihli Resmi Gazete) ve 2012/1 Sayılı Uygulama Tebliği (20.06.2012 tarihli Resmi Gazete)

4 Sayı numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 15.07.2018-30479 tarihli Resmi Gazete

Birleşmiş Milletler, Ekonomik ve Sosyal İşler Bölümü, Nüfus Bölümü (2017). Dünya Nüfus Beklentileri: 2017 Revizyonu. World Population Prospects 2017 https://population.un.org/wpp/DataQuery/ ; Erişim Tarihi 04.10.2018

Chen, J. (1970). *The May Fourth Movement Redefined. Modern Asian Studies*, 4 (1), 63-81.

http://cosme.kosgeb.gov.tr/Home/AboutProject; Erişim Tarihi: 06.10.2018

http://data.stats.gov.cn/english/easyquery.htm?cn=B01 Erişim Tarihi: 02.11.2018

http://www.kgf.com.tr/index.php/tr/hakkimizda/tarihce Erişim Tarihi 26.09.2018

http://www.kobi.org.tr/index.php/tanimi/layout; Erişim Tarihi 01.10.2018

http://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mevzuat/KOSGEB%20Kanunu-Copy1.pdf ; Erişim Tarihi 05.10.2018

http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf; Erişim Tarihi 04.10.2018

http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/06/content_1382128.htm Erişim Tarihi: 01.11.2018

http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/d189b219-fe71-40bf-9754-6a5f7d0a65eb/KagitParaTarihce.pdf?MOD=AJPERES&CVID=; Erişim Tarihi: 19.09.2018

http://www.tesk.org.tr/tr/hakkinda/tarihce.php; Erişim Tarihi 04.10.2018

http://www.tkdk.gov.tr/Kurumsal/StratejikPlan ; Erişim Tarihi 29.09.2018

http://www.tskb.com.tr/tr/hakkimizda/bizi-taniyin/hizmetler, Erişim Tarihi 19.09.2018

https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD; Erişim Tarihi 05.10.2018

https://ec.europa.eu/growth/smes/cosme_en; Erişim Tarihi: 06.10.2018

https://ec.europa.eu/growth/smes_en ; Erişim Tarihi 04.10.2018

https://een.ec.europa.eu/node/43580; Erişim Tarihi 04.10.2018

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:479:FIN; Erişim Tarihi 05.10.2018

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12002E/TXT&from=EN; Erişim Tarihi 04.10.2018

https://finances.worldbank.org/Other/china-sme/rmjr-wtca ; Erişim Tarihi 05.10.2018

https://home.kpmg.com/xx/en/home/services/tax/tax-tools-and-resources/tax-rates-online/social-security-employer-tax-rates-table.html Erişim Tarihi: 01.11.2018

https://kolaydestek.gov.tr; Erişim Tarihi 03.10.2018

https://ttgv.org.tr/tr/biz-kimiz/ttgv-hakkinda Erişim Tarihi 04.10.2018

https://www.eximbank.gov.tr/tr/hakkimizda/kurumsal/bankamiz-hakkinda, Erişim Tarihi 19.09.2018

https://www.forbes.com/sites/helenwang/2017/11/12/alibabas-singles-day-by-the-numbers-a-record-25-billion-haul/#5fd10bd01db1 Erişim Tarihi: 10.10.2018

https://www.halkbank.com.tr/5913-kadin_girisimcilere_ilk_adim_kredisi_halkbanktan, Erişim Tarihi 18.09.2018

https://www.tobb.org.tr/Sayfalar/Kurulus_Gorev_Organ.php; Erişim Tarihi: 03.10.2018

https://www.tosyov.org.tr/projelerimiz; Erişim Tarihi 04.10.2018

https://www.tubitak.gov.tr/tr/icerik-hakkimizda; Erişim Tarihi: 03.10.2018

https://www.vakifbank.com.tr/hakkimizda.aspx?pageID=182, Erişim Tarihi 18.09.2018

https://www.worldbank.org/en/country/china/publication/china-economic-update-december-2017: Erişim Tarihi 05.10.2018

Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Derecelendirme Uygulamaları, "Çin Sosyal Krediler Sistemi", İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul, 2019.

Jinquan Jiang, (2013) *Ekonomik Gelişmenin Toplumsal Sınırları Çin Ekonomik Modelinin Geleceği*, İstanbul, Kalkedon Yayınları,

Karaca, R.G., (2004), *Dünyadaki Yeni Güç Çin: Tek Kutuptan Çift Kutuba*, İstanbul, IQ Kültür Yayıncılık

Küçükçolak, R. Ali, Kobilerin Finansman Sorununun Sermaye Piyasası Yolu ile Çözümü, IMKB, İstanbul, 1997.

Ling, Y. (2018) *Çin-AB İlişkilerinde Yeni Dönem*, China Today Türkiye, 37, 59-61

Liu, X. (2008), '*SME Development in China: A Policy Perspective on SME Industrial Clustering', in Lim, H.* (ed.), SME in Asia and Globalization, ERIA Research Project Report 2007-5, pp.37-68.

Michael Schaller, *The United States and China in the Twentieth Century, Oxford; Oxford University Press*, 1990, s.12-13

Nazira B. Boldurukova, *Zhou Enlai's Impact to the Foreign Folicy of China, International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering* Vol:8, No:3, 2014, p. 852

Oktay, F., (2017), *Çin Ekonomi ve Politika Yeni Büyük Güç ve Değişen Dünya Dengeleri*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017

Osman Birkan Biçer, *Yükselen Pazar Ekonomileri Çin Halk Cumhuriyeti Örneği* (Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi 2015) 24

Rahime B.U., *MÜSİAD Çin'de de Yanınızda*, China Today Türkiye, 37

Rejiafu, Z, (2011), *Çin'in Ekonomik Gelişim Sürecinde Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ)'lerin Önemi ve Rolü: Çin, Türkiye ve AB Ülkeleri Arasında KOBİ'lerin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul

Savaşır, R., (1999) *Türkiye ve AB Ülkelerinde Küçük ve Orta Boyutlu İşletmeler Açısından İstihdam Politikaları*, Ankara,

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Yeni Ekonomik Programı, Dengeleme-Disiplin-Değişim 2019-2021 Sunumu, 20.09.2018, İstanbul, Türkiye

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi ve Verimlilik Genel Müdürlüğü, https://sgm.sanayi.gov.tr, Erişim Tarihi 19.09.2018

World Bank. 2018. China economic update: investing in high-quality growth (English). Washington, D.C.: World Bank Group. http://documents.worldbank.org/curated/en/510581527687140906/China-economic-update-investing-in-high-quality-growth Erişim Tarihi: 09.11.2018

World Bank. 2018. China economic update: investing in high-quality growth (English). Washington, D.C.: World Bank Group. http://documents.worldbank.org/curated/en/510581527687140906/China-economic-update-investing-in-high-quality-growth (P.14-16) Erişim Tarihi: 09.11.2018

www.chinainstituteturkey.com/download/CITAM-One-Belt-On-Road-Articles-Pendulum.pdf Erişim Tarihi: 04.11.2018

www.mfa.gov.tr/turkiye-cin-halk-cumhuriyeti-ekonomik-iliskiler.tr.mfa Erişim Tarihi: 04.11.2018

www.szce.cn/main/en/ChiNext/aboutchinext; Son Erişim 04.11.2018

Yiğin, D (2009), *Çin Ekonomisi ve Dış Ticaret İlişkileri Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Adana